

«Я НЕ АДНОСІЎ БЫ ДА КАРУПЦЫЙНЫХ ЗЛАЧЫНСТВАЎ КРАДЗЕЖ ЗАГАДЧЫЦАЙ СЕЛЬСКОЙ КРАМЫ ВР2 МЛН»

Генеральны пракурор Беларусі падвёў вынікі за мінулы год і падзяліўся найбліжэйшымі планами.

Забойца касіра абменнага пункту «Абсалютбанка» пакуль не ўстаноўлены

Тым не менш Рыгор Васілевіч упэўнены, што пры тым аб'ёме інфармацыі, якая была сабрана следствам, злачынства павінна быць раскрыта. Банк эканоміў на бяспэцы сваіх супрацоўнікаў, пра гэта сведчыць нават тое, што на відэазапісе з камер відэаназірання нельга дакладна разгледзець твар злачынцы.

«Мы неаднаразова тлумачылі банкам неабходнасць узмацнення мераў бяспекі ў абменных пунктах», — адзначыў генпракурор. У прыватнасці, у красавіку мінулага года пасля абрабавання абменніка ў мінскім гіпермаркце Генпракуратура накіравала прадстаўленне ў банкаўскую сферу. Звярталася ўвага на гэту праблему і ў жніўні 2009 года. Не адрагавалі, працягвалі эканоміць не на тым, на чым можна. Тым самым стварылі для забойства 21-гадовай касіры ў абменным пункце «Абсалютбанка» спрыяльныя ўмовы. Органам пракуратуры, перакананы Рыгор Васілевіч, не трэба чакаць, напрыклад, год, пакуль будучы ліквідаваны назваўня недахопы. «Трэба не чакаць, а перыядычна праводзіць кантрольныя праверкі».

Пакуль справы аб забойстве касіра абменнага пункта «Абсалютбанка» займаеца пракуратура Мінска. Але калі спатрэбіцца, пераканаў генпракурор, то будзе створана следчая група на базе Генпракуратуры з удзелам супрацоўніка мінскай пракуратуры. «Гэта справа павінна быць раскрыта».

Ці мэтазгодна за паўторнае на працягу года кіраванне аўтамабілем у нецвярозым стане садзіць за кратаў?

Генпракурор лічыць, што неабходна сфарміраваць рацыянальную сістэму прымянення крымінальных пакаранняў. Не заўсёды мэтазгодна пазбаўляць волі, таму што дзяржава нясе дадатковыя выдаткі на ўтрыманне гэтых людзей. «Шараг злачынстваў я дэкриміналізаваў бы, у тым ліку за кіраванне транспартным сродкам у нецвярозым стане. Умяшчэнні бы лепш у дачыненні да такіх парушальнікаў адміністрацыйную адказнасць».

Паліграф як метад барацьбы з карупцыяй

Вельмі важна надаваць дастатковую ўвагу падбору кадраў. Так лічыць Рыгор Васілевіч і прапаноўвае пры прыёме на працу правярць некаторых беларускіх чыноўнікаў на паліграфі (дэтэктар хлусні) на прадмет схільнасці да карупцыі. Трэба разглядаць усе магчымыя метады барацьбы з карупцыяй, нават «экзатычныя», у прыватнасці, экскурсіі для службовых асобаў у месцы пазбаўлення волі. Гэту і яшчэ шэраг іншых прапаноў, якія прагучалі напрыканцы года на канферэнцыі, прысвечанай карупцыі, плануе пачаць рэалізоўваць ужо сёлетна. Акрамя таго, лічыць генпракурор, трэба правесці антыкарупцыйную экспертызу ўсіх нарматыўна-прававых актаў. «Прававы і заканадаўчы акты павінны быць празрыстымі, каб не было ўмоў для валонтарызму некаторых службовых асобаў».

Летась у Беларусі было учынена 3366 злачынстваў карупцыйнай накіраванасці. Урон ад іх склаў Вр53 млрд. Рыгор Васілевіч мяркуе, што «гэты ўрон будзе кампенсаваны практычна цалкам за кошт накладанна арышту на маёмасць вінаватых (а іх 1746). Традыцыйна карупцыя квітнее там, дзе больш грошай. Па-ранейшаму ў лідарах сферы прамысловасці, сельскай гаспадаркі, аховы здароўя, гандлю, будаўніцтва. Праўда, я не адносіў бы да карупцыйных злачынстваў крадзеж загадчыкай сельскай крамы, напрыклад, Вр2 млн ці выпіску ўрачом бальнічнага ліста за грошы».

«Страліныца з гарматаў па вераб'ях»

З паведамленні ў СМІ ведаем, што вытворчасць наркатыкаў, напрыклад, у Афганістане і некаторых іншых краінах павялічваецца ў разы. Нягледзячы на гэта, падраціў генпракурор, летась буйных каналаў паступлення наркатыкаў у Беларусь не выяўлена. «У асноўным ідзе страліныца з гарматаў па вераб'ях — па тых маладых людзях, якія зрываюць невялікія дозы наркатыкаў».

«Не рапартаваць аб парушэннях, а папярэджаць іх»

Генеральны пракурор не задаволены як рэацыя мясцовых органаў улады, так і пракуратураў некаторых раёнаў. «Яны павінны браць больш актыўны ўдзел у прафілактыцы злачынстваў». Паводле яго слоў, у 2009 годзе колькасць злачынстваў у краіне скарацілася на 4,6 працэнта і склала крыху больш як 151 тысячы. «Самую сур'ёзную ўвагу мы надаём папярэджанню забойстваў: за два апошнія гады іх стала менш на 30 працэнтаў, шмат у тым дзякуючы прафілактычнай рабоце». Рыгор Васілевіч таксама адзначаў, што ў сельскай мясцовай, у параўнанні з гарадамі, учынена ў 3 разы больш забойстваў. Асноўная прычына, які і раней, п'янтэж і незанятасць. Бо, як правіла, на крывую сцвяжыку ступаюць людзі працэдольнага ўзросту, якія нідзе не працуюць і жывуць на ўтрыманні бацькоў ці іншых людзей. Гэта сітуацыя будзе больш дэталева абмяркоўвацца на найбліжэйшай калегіі Генпракуратуры.

Працэнт раскрыццывасці забойстваў дастаткова высокі, але тым не менш 26 забойстваў, учыненых у 2009 годзе, засталіся нераскрытымі. Больш за ўсё забойстваў учынена на тэрыторыі Барысаўскага і Мінскага раёнаў — па 19. Для параўнання: у Заходнім раёне Мінска за год адбылося 10 забойстваў. Высокі ўзровень злачыннасці ў канкрэтных рэгіёнах сведчыць, у першую чаргу, аб недахопах у арганізацыі прафілактычнай работы з насельніцтвам. За гэта, у тым ліку, быў зняты з пасады пракурор Барысаўскага раёна.

Ні адзін зварот не застаецца без увагі

У найбліжэйшы час Генпракуратура прааналізуе прававую аснову і практыку правядзення аперацыйных эксперыментаў, бо ў гэтай сферы паступае шмат скаргаў. «І наогул я прашу пракуратуру дасканала аналізаваць звароты грамадзян». Толькі летась на сабытныя прыёмы да пракуратуры трапіла больш як 51 тысяч грамадзян, гэта прыблізна на 4 працэнта больш, чым у 2008 годзе. Нашмат часцей звярталіся ў органы пракуратуры і суб'екты гаспадарання.

Надзея ДРЫЛА.

ПО ПОРУЧЕНИЮ ОАО «КОПЫЛЬСКИЙ МАСЛОСЫРЗАВОД» КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА)

ПРОВОДИТ ОЧЕРЕДНОЙ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА СТОЛБЦОВСКОГО ПРОИЗВОДСТВЕННОГО УЧАСТКА ОАО «КОПЫЛЬСКИЙ МАСЛОСЫРЗАВОД», РАСПОЛОЖЕННОГО ПО АДРЕСУ: г. СТОЛБЦЫ, ул. СВЕРДЛОВА, 3, В СОСТАВЕ ЗДАНИЙ:

производственное здание, об. пл. 2919,0 кв.м, производственно-вспомогательный цех, об. пл. 423,0 кв.м, здание котельной, об. пл. 261,5 кв.м, здание компрессорной, 201,7 кв.м, здание прачечной, об. пл. 109,6 кв.м, автогараж, об. пл. 156,3 кв.м, здание моечной автомолцистерн, об. пл. 493,4 кв.м, здание ТП 27, об. пл., 60,8 кв.м, воздушная компрессорная, об. пл. 38,2 кв.м, сооружений: банья водонапорная, ограждение вокруг завода, передаточный механизм; кабельные сети к силовому оборудованию, трасса газовой производственной 500 АЧ, сети связи воздушные, сети электроосвещения, сети канализационные, сети паропроводные, сети канализационные чугунные, а также оборудования и иного имущества согласно списку. Начальная цена с НДС (снижена на 50 %) — 1 700 119 485 бел. руб. Под обслуживание объектов недвижимости сформировано два земельных участка об.пл. 0,7471 га, 0,0876 га. Задаток 100 000 000 бел.руб. Подробнее извещение опубликовано в газете «Звязда» от 02.07.09 г. Аукцион состоится 18.02.2010 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 17.02.2010 до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34, 500 47 12. Сайт в интернете: www.rlt.by.

Курсы валют

1 доллар США	2 855,00
1 евро	4 051,82
1 латвийский лат	5 730,06
1 литовский лит	1 175,67
1 чешская корона	156,84
1 польский злотый	1012,30
1 российский рубль	96,15
1 украинская гривна	351,17

Курсы валют от Олб. Беларусь

USD	29,6941
UAH	36,4792
1000 BYR	10,4446
EUR	42,1478

СОКАЛ-ПУСТАЛЬГА — ПТУШКА 2010 ГОДА

Грамадская арганізацыя «Ахова птушак Бацькаўшчыны» працягвае важную нацыянальную кампанію па вызначэнні сімвала года сярод нашых крылатых сяброў. У розны час у гэтай ролі бывалі многія адметныя птушкі Беларусі: кнігаўка, верабей, ластаўка, барадатая кукаўка (нясыць), валькія беляя цапля, гусь шэрая і іншыя. А сёлётай птушкай года абвешчаны сокал-пустальга, які больш-менш рэгулярна гняздзецца на ўсёй тэрыторыі рэспублікі. Па традыцыі мяркуецца выпусціць паштовую марку і памятную манету з выявай дзіркаўскага сімвала 2010 года — сокала-пустальгі. Нацыянальная кампанія «Птушка года» — безумоўна, прынясе вялікую карысць у экалагічным выхаванні моладзі, таму я з задавоў прапаную ўвазе чытаючых газеты свайго крыку... літаратурны матэрыял пра біялогію пустальгі з «Малой дзіцячай Чырвонай кнігі», якая не так даўно выйшла ў выдавецтве «Беларусь».

БЕЛТА.

ЗВЯЗДА

21 СТУДЗЕНЯ 2010 г.
ЧАЦВЕР
№ 10
(26618)
Кошт 650 рублёў
ВЫДАЁЦЦА 39 ЖНІўНЯ 1917 г.

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

МІНСКІ ТЫГР

Каля двух дзясяткаў прадпрыемстваў «Мінскелянбуд» сталі ўдзельнікамі першага гарадскога конкурсу снежна-лядовых скульптур і кампазіцый, які праходзіць у сталічным дзіцячым парку імя Горкага. Адна з творчых прац зелянбудцаў — скульптура сімвала года — тыгра, які «расцягнуўся» на добрых два з паловай метры і стаў самым папулярным экспанатам сярод наведвальнікаў.

РОЗГАЛАС

«БЕЛНАФТАХІМ» АБВЯРГАЕ ІНФАРМАЦЫЮ АБ ПАВЫШЭННІ ЦЭНАЎ НА НАФТАПРАДУКТЫ НА 10 % З 21 СТУДЗЕНЯ

«Белнафтахім» абвясціў аб павышэнні рознічных цэнаў на нафтапрадукты на 10 % з 21 студзеня. Аб гэтым паведаміла прэс-сакратар канцэрна Марына Касцючэнка карэспандэнту БЕЛТА. «З 21 студзеня павышэнне цэнаў на нафтапрадукты на аўтазапраўках дакладна не будзе. У наступным павелічэнне рознічных цэнаў на нафтапрадукты магчыма, але яго памер будзе значна ніжэйшы за 10 %», — сказала Марына Касцючэнка.

УНАЧЫ НА ВЫХАДНЫЯ МАЗАМЫ ДА 30!

Моцны сібірскі антыцыклон сваёй марознай хваляй накрые гэтымі днямі нават тэрыторыі краін Заходняй Еўропы. Таму маразы ў нашай краіне будуць толькі мацней, паведаміла рэдакцыя галоўнага сіноптыка Рэспубліканскага гідрометцэнтра Мінпрыроды **Вольга ФЯДОТАВА**.

У найбліжэйшыя дні сіноптыкі абяцаюць вельмі халоднае надвор'е. У ноч на пятніцу мінус 15—21, па паўночным усходзе — да 22—26, удзень — 13—19. У выхадныя маразы ўзмацняцца яшчэ на 2—4 градусы. У ноч на суботу 18—25, месцамі да 26—28. А ў ноч на нядзелю і ў пачатку наступнага тыдня маразы могуць дасягаць ужо 28—30 градусаў. Удзень у выхадныя — 13—20. Сіноптыкі не выключаюць, што і ў сталіцы ў ноч на нядзелю маразы могуць дасягаць 30 градусаў.

Сяргей КУРКАЧ.

ПРЫ СКАРАЧЭННІ ШТАТАЎ ДАПАМОГА БОЛЬШАЯ

У Беларусі разглядаюцца варыянты павелічэння дапамогі па беспрацоўі — пра гэта паведаміла прэс-сакратар Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Галіна Трафімакна.

Як адзначыла спецыяліст, прапануецца «прывязаць» дапамогу па беспрацоўі не да базавай велічыні, а да бюджэту пражытовага мінімуму. Пры гэтым ёсць намер вызначыць дапамогу грамадзянам, якія страцілі працу ў выніку ліквідацыі арганізацыі ці скарачэння штату, у памеры 60 працэнтаў бюджэту пражытовага мінімуму, а ўсім астатнім катэгорыям грамадзян — у памеры ад 20 да 40 працэнтаў БПМ. Варта нагадаць, што бюджэт пражытовага мінімуму сёння складае 250 070 рублёў.

Сяргей ГРЫБ.

330 000 + ВР32 МЛН ДЛЯ БІЗНЭС-ВУМЕН

Гэтымі грашыма, як мяркуецца, сталічная жыхарка, дырэктар адной з камерцыйных фірмаў, завалудала махлярскім шляхам.

Паводле звестак прэс-афіцэра Савецкага РУУС Вольгі Яскевіч, падарэная, каб атрымаць у банку крэдыт, вырабляла заведана несапраўдныя даведкі аб даходах і падавала дакументы ў фінансую ўстановаў. Такім чынам з 2007 па 2009 год ёй удалося «набрацца» крэдытамі на спажывецкія патрэбы вышэйзагаданую суму. Зрэшты, у кожнага — свае спажывецкія патрэбы: нехта бярэ крэдыт, каб набыць той жа халадзільнік, а ў дырэктара камерцыйнай фірмы атрыманая грошы ішла, напрыклад, на арэнду дарагіх аўтамабіляў, яна здамыла катэдру ў прыгарадзе Мінска. Карацей, пазычаныя грошы падарэная траціла, а вое з пагазненнем банкаўскіх крэдытаў абавязкова ўзніклі пытанні. У дачыненні да яе следчым адрэалем папярэдняга расследавання Савецкага РУУС заведзена крымінальная справа, жанчына затрыманая і змешчаная ў ізалятар часовага ўтрымання.

Ігар ГРЫШЫН.

ЦЯПЕР І КАМЯНЕЦ З БАСЕЙНАМ

На свята Вадворшчына ў маленькім раёнцэнтры Брэскай вобласці Камянец адрыхлася важная падзея. Тут адчыненыя спартыўны комплекс з басейнам.

Дагэтуль басейна ў горадзе не было зусім, не можа пахваліцца такім аб'ектам ніводная школа. Цяпер у новай спартыўнай зале не толькі дзеці, але і дарослыя змогуць займацца тэнісам, валеяболам, баскетболам, ручным мячом, нават міні-футболам. Есць у новым комплексе і тэрнажорная зала. Будаўніцтва каштавала каля 11 мільярдаў рублёў. Грошы выдзелены з абласнога бюджэту.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Навіны Беларусі і замежжа ў рэжыме on-line на сайце «Звязды» — www.zviazda.by

Сяргей Сідорскі ўручыў прэміі ўрада за дасягненні ў галіне якасці

Прэм'ер-міністр Беларусі С. Сідорскі ўручыў прэміі ўрада за дасягненні ў галіне якасці 2009 года.

Прэміі прысуджаны дзесяці прадпрыемствам. За ўкараненне высокаэфектыўных метадаў кіравання якасцю і забеспячэнне на гэтай аснове выпуску канкурэнтаздольнай прадукцыі (аказанне паслуг) прэмія прысуджана НВПУП «ЛЭМТ» (г. Мінск); адосягненню структурнаму падраздзяленню — філіялу «Вагоннае дэпо Брэст» транспартнага Рэспубліканскага ўнітарнага прадпрыемства «Брэсцкае аддзяленне Беларускай чыгункі»; ТАА «ВЕГАС» (г. Брэст); ААТ «Бярозўскі сыраробны камбінат» (Бярозькая вобласць); ААТ «Брэсцкі мясакамбінат»; ААТ «Магілёўскі мясакамбінат»; ААТ «Атэль Турыст» (г. Бабруйск); ААТ «Купалініка» (г. Салігорск); РУП «Гомельскі завод ліцця і нармалюў»; РУП «Нацыянальны аэрапорт Мінск».

Прысуджаны таксама званні дыпламантаў конкурсу на সুіканне прэміі Урада Рэспублікі Беларусь за дасягненні ў галіне якасці 2009 года. Іх удастоены КВУП «Віцебскі кандытарскі камбінат «Віцьба»; ААТ «Брэсцкі цэнтральны ўнівермаг»; ААТ «Лідсельмаш»; ААТ «Магілёўхімвалакно»; ВРПУ «Мінгаз» (г. Мінск); СЗАТ «Белатміт» (г. Быхаў, Магілёўская вобласць); СЗАТ «Сервалюкс»; філіял «Сервалюкс Агра» (Магілёўская вобл.).

БЕЛТА.

ГУП «УЗДЕНКОЕ ПМС» ТРЕБУЕТСЯ НА ПОСТОЯННУЮ РАБОТУ

ТРАКТОРИСТ

НА ТРАКТОР Б-10М-БУЛЬДОЗЕР.

Заработная плата от 800000 рублей.

Контактные телефоны: 8-01718 55611, 8-01718 55621.

Дэпамагай! БАРОНУ — ІЛЬВІНУЮ ДОЛЮ

Васьмігадовы зубр Барон — самы пражарлівы з усіх гадаванцаў Мінскага заапарка.

Каля 300 мільянаў рублёў затрачана ў 2009 годзе на харчаванне звароў у Мінскім заапарку, паведаміла намеснік дырэктара заапарка Наталія Лебедзева.

Штодзень гадаванцы заапарка з'ядаюць прыкладна 90 кг мяса, 40 кг зёрна (у асноўным аўса і ячменю), 25 кг морквы, 20 кг капуста, па 7 кг бананаў, аблыкаў, вінаграду. У рацыён жывёл у залежнасці ад іх віду ўваходзяць таксама галінкі дрэў, сена (трава), блых хлеба, фруктова-ягадных кампаты, мёд, вітаміны.

Больш за ўсё ў заапарку есць васьмігадовы зубр па мянушцы **Вераніка ЛЕБЕДЗЕВА**, «Мінск—Навіны».

Кампетэнтна НЕРУХОМАСЦЬ ПАВІННА АКТЫЎНА «РУХАЦА»

Міхаіл Міхайлавіч ПАЎЛЮЧКОЎ, дырэктар Віцебскага абласнога тэрытарыяльнага фонду дзяржаўнай маёмасці, удаляль трых дыпламаў аб вышэйшай адукацыі, у сярэдзіне 1990-х, аказваецца, сам быў патэнцыйным інвестарам і пакупніком нерухомасці. Займаўся бізнэсам. Арганізаваў выруб і ўсталяванне на заказы насельніцтва аконных рамаў на балконах. Разам з аднадумцамі займаўся і стварэннем вучэбнай арганізацыі, выдавецкай дзейнасцю. Практыка ў бізнэсе, безумоўна, дазваляе кіраўніку лепш разумець прадпрыемальніцтва.

Вясной спойніцца дзесяць гадоў які Міхаіл Паўлючкоў кіруе фондам. Да гэтага ўзначальваў Віцебскі абласны Камітэт па кіраванні дзяржаўнай маёмасцю і прыватызацыі. А раней адказваў за прыватызацыю ў гарвыканкаме, працаваў у Камітэце дзяржаўнага кантролю. І на знакамітым Віцебскім прадпрыемстве «Віцьязь» у свой час папрацаваў, дзе пачынаў працоўны шлях радавым рабочым, дайшоў да вядучай кіруючай пасады. На «Віцьязь» трапіў невпаладова. Яшчэ ў юнацтве захапіўся радыётэхнікай. І пасля службы ў арміі першую ўважлівую адукацыю атрымаў у адным з самых прэстыжных інстытутаў СССР — Маскоўскім інстытуте радыётэхнікі, электронікі і аўтаматыкі.

— Як кажуць, тэатр пачынаецца з вешалкі. Я наконт таго, што ваш фонд знаходзіцца амаль што ў цэнтры, але не на «прэстыжнай» вуліцы, ды яшчэ не ў асобным, а ў адным будынку з практычным інстытутам. Не думаеце, што патэнцыйныя інвестары з вялікімі грашыма могуць звярнуць увагу і на такую дзаль? Можна, яна будзе важнай пры прыняцці імі рашэння аб інвеставанні.

— Дзякуй вам за такое нечаканае назіранне. Ніколі пра гэта і не думаў. Але я шчыра упэўнены, што сітуацыя — гэта добра. Мы не прытэндзем на, як вы кажаце, нейкі асобны будынак ды і яшчэ ў гістарычным цэнтры. Патэнцыйным інвестарам важна атрымаць поўную інфармацыю пра тое, што мы можам імі прапанаваць набыць, пра рэгіён і цэлым. Уся інфармацыя, якая іх зацікавіць, размяшчаецца на нашым сайце. Па першай просьбе патэнцыйнага інвестара мы гатовыя прадставіць яму дадатковыя матэрыялы, фота, камментары спецыялістаў у розных галінах. Вельмі важныя перамоўныя вядучыя ў аб'яўканкаме.

Мы выконваем дзяржаўныя заданні па эфектыўным выкарыстанні маёмасці, займаемся пытаннем прыватызацыі прадпрыемстваў, каб яны змаглі стаць прыватнымі

Прамая лінія

НЕТРАДЫЦЫЙНАЯ МЕДЫЦЫНА СУПРАЦЬ ТРАДЫЦЫЙНЫХ ХВАРОБАЎ

Госцем нашай чарговай «прамой лініі» будзе прафесар, доктар медыцынскіх навук, загадчык кафедры рэфлекатарпіі Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі, галоўны спецыяліст па нетрадыцыйных метадах лячэння Міністэрства аховы здароўя Беларусі **Аляксандр СІВАКОЎ**.

Аляксандр Паўлавіч вывучае ўсходнюю медыцыну больш за 30 гадоў. Чатыры разы ён стажыраваўся ў Кітаі, а ў 1991 годзе — у Інстытуте традыцыйнай в'етнамскай медыцыны. Аб тым, якія сучасныя тэхналогіі нетрадыцыйных метадах лячэння існуюць і пры якіх захворваннях дапамагаюць, вы можаце спытаць у нашага госця.

«Прамая лінія» абудзецца 26 студзеня, у аўторак, з 12.00 да 13.00 па нумарах 8(017) 292 38 92 і 292 38 21. Папярэдняе пытанні можна задаваць па нумарах 8 (017) 287 18 29 (Святлана Барысенка) і 287 18 36 (Вольга Шаўко).

Коціцаў, намеснік начальніка аддзела Алена Бабышынская, вядучы спецыяліст Вольга Нагібава, галоўныя спецыялісты: Людміла Кулакоўская, Людміла Рышча, Алена Гарбачова, Таццяна Максімава, Святлана Гетманова, Святлана Рачынская, Валяціца Асташэнка, вядучы спецыяліст Анжэла Селіцкая і іншыя.

— **Наколькі эфектыўна працуе Віцебскі фонд у параўнанні з іншымі ў рэгіёнах?**

— Мы не вельмі любім рэкламаваць нейкі свае поспехі, тым больш у параўнанні, бо ўсе супрацоўнікі па рэспубліцы вельмі добрыя прафесіяналы. Выпадковых людзей сярод іх няма.

Летась мы былі на першым месцы па колькасці продажаў зямельных участкаў, неабходных для абслугоўвання нерухомасці па выніках аўкцыёнаў. Адаваедна — на чацвёртым месцы па суме атрыманых у выніку гэтага фінансавых сродкаў. Мы больш, чым у іншых рэгіёнах, прадалі аб'ектаў за 1 базавую велічыню — ажно 151.

Што датычыцца колькасці ўсіх аўкцыёнаў, то правалі 110. У выніку заробілі дзяржава на продажы маёмасці каля 5,4 мільярада рублёў. У вобласці пераважана гадавое заданне па ўціненні ў гаспадарчых аб'ектах камунальнай уласнасці.

СТАР. 2

Рэзанае

«ГАСЦІННАСЦЬ БЕЗ ПРАДПРЫЕМСТВАЎ ГАСЦІННАСЦІ»

У «Звяздзе» пад такой назвай (16.12. 2009) быў надрукаваны артыкул на тэму развіцця гасцінчнай гаспадаркі ў краіне, у прыватнасці, у дробных райцэнтрах, малых гарадах і пасёлках у святле падрыхтоўкі да сусветнага чэмпіянату па хакеі 2014 года ў Беларусі. Рэдакцыя атрымала адказы:

Ад Міністэрства эканомікі ліст нам даслаў намеснік міністра Андрэй ТУР. З допісу вынікае, што Міністэрства эканомікі ў межах сваёй кампетэнцыі разгледзела публікацыю. Узнятыя аўтарам артыкула праблемы развіцця гасцінчнага бізнесу з'яўляюцца актуальнымі, асабліва ў частцы адпаведнасці навуных гасцінці міжнародным стандартам і прыцягненні прыватных інвестыцый у гэтую сферу дзейнасці.

Сапраўды, адначасна А. Тур, для развіцця масавага турызму ў краіне, павелічэння турыстычных паслуг у 2010 годзе ў 3,4 раза ў параўнанні з 2006 годам (29,9 міль. дол. ШВА), а таксама для пашырэння дзелавых, культурных і навуковых сувязяў з замежжам, неабходна мэтаанакіраванае удасканаленне гасцінчнай гаспадаркі. З гэтай нагоды прадугледжана будаўніцтва, рамонт і рэканструкцыя 79 гасцінці рознай формы ўласнасці і ведамаснай прыналежнасці, у тым ліку 35 камунальных гасцінці. Ужо будаўніцтва новых сучасных гасцінціх комплексаў і мадэрнізацыя наяўных гасцінці дазволіла павялічыць і камфортнасць і сертыфікацыя, адпаведнасці з міжэўрапейскім стандартам ДАСТ 28681.4 — 95 «Турыстычна-эксплуатацыйнае абслугованне. Класіфікацыя гасцінці». На цяперашні час сертыфікавана 29 гасцінці. Асноўным фактарам, які стрымлівае правядзенне сертыфікацыі астатніх гасцінці, з'яўляецца тое, што ў асноўным яны былі пабудаваныя ў 50—80-х гадах мінулага стагоддзя і для правядзення іх у адпаведнасць з патрабаваннямі міжэўрапейскага стандарта (у першую чаргу архітэктурна-планавальнае рашэнне) патрэбны значныя фінансавыя сродкі.

А. Тур згодны з тым, што важнае ролю ў развіцці гасцінчнай гаспадаркі можа і павінна адіграць пашырэнне сеткі прыватных гасцінці ў рэгіёнах. Гэта дазволіць павялічыць канкурэncyю ў сферы гасцінціх паслуг, якія аб'ектыўна пачынуць аказвацца на больш высокім узроўні. Для стымулявання раздзяржаўлення гасцінці міністрам жылыва-камунальнай гаспадаркі зацверджаны адпаведны план, якім прадугледжана раздзяржаўленне 32 камунальных гасцінці ці 23,7% ад агульнага ліку гасцінці камунальнай формы ўласнасці. Адначасна рэалізуюцца захады па павелічэнні запальчывасці гасцінці, павышэнні прафесійнай кваліфікацыі іх персаналу.

Таксама прадугледжваецца інтэнсіўнае развіццё аграэкспарту ў рэгіёнах, у прыватнасці, стварэнне турыстычных вёсак з пабудовай у духу традыцыйнага народнага дойлідства, узвядзенне турыстычных комплексаў на базе сельскагаспадарчых вытворчых кааператываў і інш. Ужо існуе 737 аграэкадаў. У мэтах садзейнічання гэтай справе ААН «Бел-аграпрамбанк» распрацавана спецыяльная праграма па фінансавай падтрымцы новых суб'ектаў аграэкспарту. Напрыклад, можна будзе атрымаць крэдыт на тэрмін да 7 гадоў пад 5 % гадавых з адтэрміновай пагаднёнай асноўнага доўгу па крэдыце на 12 месяцаў у памеры не большым за 90 % кошту праекта. Дарэчы, у гасцінчнае абаручэнне для прыёму турыстаў могуць прыцягвацца таксама і радавыя гістарычныя сядзібы. Сёння органамі дзяржаўнага кіравання і мясцовымі органамі выканаўчай улады робяцца іншыя захады для развіцця гасцінчнай гаспадаркі.

Ад Нацыянальнага банка намеснік старшын праўлення Мікалай ЛУЗГІН

Нагадаем, у артыкуле, у раздзеле «Крэдытны капітал», ішла таксама размова аб значным паступовым павышэнні банкам працэнтнай стаўкі — з 13% аж да 23% гадавых для УП «Рамонак» з Вілейкі, якое пасля настолькіх угадоваў мясцовай улады ўз'ялося за капітальны ремонт і пераабсталяванне рэстарана гасцінці «Віля». У выніку падпрямства апынулася ў вельмі складанай фінансавай сітуацыі. Рэдакцыя папрасіла Наўбанк растлумачыць правернасць усталявання такіх высокіх працэнтных ставак і даць адпаведныя рэкамендацыі. Вось што напісаў нам М. Лузгін.

Нацыянальны банк па закранутым у публікацыі «Звязды» пытанні павышэння банкам працэнтных ставак па крэдытных дамовах паведамляе наступнае. Артыкулам 22 і 125 Банкаўскага кодэкса Беларусі прадугледжана, што банкі самастойна вызначаюць умовы заключэння здзелак з кліентамі, у тым ліку пры размяшчэнні грашовых сродкаў, якія прыцягваюцца банкам у крэдыты. Кожны крэдытдаўца мае права пры заключэнні крэдытнай дамовы з канкрэтным крэдытаатрымальнікам вызначаць самастойна памер, перыядычнасць налічэння і тэрміны выплаты працэнтаў і платы за карыстанне крэдытам.

Працэнтная стаўка па крэдытах банкаў абумоўленыя ўзроўнем працэнтных ставак па рэсурсах, якія ім прыцягваюцца. На працягу 2009 года банкаўская сістэма мела цяжкасці з фарміраваннем рэсурснай базы. Гэта праявілася пасля ў дэфіцыце ліквіднасці, расце працэнтных ставак па рэсурсах, якія запалываюцца, і, як вынік, расце ставак па крэдытах. Так, у адпаведнасці са справаздачнасцю банкаў, у лістападзе 2009 года сярэдняя стаўка прыцягнення сродкаў юрыдычных асобаў у новыя тэрміновыя дэпазіты складала 18% гадавых. Для параўнання, у лістападзе 2008 года яна складала 13,8% гадавых. Пры гэтым сярэдняя працэнтная стаўка па зноў выдзеленых юрыдычным асобам крэдытах у лістападзе 2009 года складала 21,8% гадавых, істотна павялічыўшыся ў параўнанні з лістападам 2008 года, калі яна складала 15,9% гадавых.

М. Лузгін даволі падрабязна спыніўся на правах бакоў: банка і крэдытаатрымальніка, спасылаюцца на артыкулы Банкаўскага кодэкса, розныя інструкцыі. З яго працяглага і аргументаванага тлумачэння вынікае, што перад падпісаннем у банку дамовы аб атрыманні крэдыту трэба вельмі уважліва знаёміцца з паперамі, высветляць усе дэталі і умовы яго пагаднення. Дарэчы, у пэўных абставінах, скажам, калі будзе змена сумы (памеру) грашовых абавязкаў крэдытаатрымальніка, банк абавязаны яму даць у пісьмовай форме інфармацыю аб умовах крэдытавання. Пры гэтым крэдытаатрымальнік падае ў банк лісьмовае і датаванае пацверджанне аб азнаёмленні з інфармацыяй, падпісанне ўласнаю або ўпаўнаважанай імі асобай. Таксама прадугледжваецца, што змяненне ўмоў крэдытнай дамовы ажыццяўляецца на падставе дадатковай дамовы да гэтай крэдытнай дамовы. Такім чынам, памер працэнтаў за карыстанне крэдытам і тэрмін яго пагаднення могуць быць зменены шляхам заключэння аб гэтым дадатковай дамовы.

М. Лузгін звяртае ўвагу на тое, што банкі Беларусі самастойныя ў сваёй дзейнасці і нясуць адказнасць у адпаведнасці з заканадаўствам краіны. Умяшанне дзяржавы, яе органаў і службовых асобаў у дзейнасць банкаў дапускаецца выключна ў межах, вызначаных Канстытуцыяй і прынятымі ў адпаведнасці з ёй заканадаўчымі актамі. Такім чынам, пытанні занясення змянуў крэдытнай дамовы павінны вырашацца шляхам дасягнення дамовы паміж юрыдычнай асобай і банкам. Пры недасягненні гэтай дамовы юрыдычная асоба мае права звярнуцца ў суд па абарону сваіх інтарэсаў.

НЕРУХОМОСЦЬ ПАВІННА АКТЫЎНА «РУХАЦЦА»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.) — У чым сакрэт паспяховай дзейнасці Віцебскага фонду? — Мы навучыліся вельмі эфектыўна выкарыстоўваць магчымасці інтэрнэту. Падтрымліваеце дзелавыя сувязі з пасольствамі, консульствамі. Вельмі добрая рэклама нерухомасці валасці, інвестыцыйнай прыцягальнасці рэгіёна ў цэлым вядзецца на бізнес-форумах, якія пры новым губернатара праводзяцца вельмі часта і плённа. Чарговы інвестыцыйны форум пройдзе 25—26-а лютага. Яго ўдзельнікі змогуць пазнаёміцца з выстаўленымі для продажу і планаванымі для гэтага зямельныя ўчасткі пад развіццё сеткі аўтазаправачных станцый, прыдарожнага сервісу, турызму. — У спісе аб'ектаў нерухомасці, якія прапануюцца на продаж на аукцыёнах, ёсць вельмі будынак былога паста ДАУ ў Бешанковіцкім раёне. Але ж, прабачце, пост плошчы ўсяго 45,5 квадратных метра. Хто яго купіць за такія вялікія грошы? — У ліку інашых мы займаемся і ацэнкай кошту будынкаў. Цана, якую вы агучылі, на пост па звестках за 2008 год. Цяпер яна значна меншая. І, паверце, мы ніколі не завыхаема цану. З часам цэны памнажаюцца. І ўмовы правядзення аукцыёнаў змяніліся. Цяпер удзельнікам аукцыёну можа быць толькі адна асоба, тады яе раней — мінімум дзве і больш. Адпаведна ўжо

На слыху

У МІНСКУ ЗБЯРУЦЬ УСІХ МІНУЛЫХ ПЕРАМОЖЦАЎ

А кандыдата на дарослае ўпершыню выбяруць без удзелу глядачоў

Пра тое, якіх яшчэ сюрпрызаў чакае сёлета прыхільнікам абодвух песенных конкурсаў, расказалі на сустрэчы ў Мінску выканаўчы прадзюсар Еўрапейскага вшчальнага саюза Свантэ СТАКСЕЛІУС і намеснік старшын Белтэлерадыёкампаніі, выканаўчы прадзюсар дзіцячага конкурсу «Еўрабачанне-2010» Аляксандр МАРТЫНЕНКА.

Спадар Стакселіус, які прыбыў у нашу краіну з інспекцыйнай падрыхтоўкі да дзіцячага песеннага шоу, наведваў Мінск упершыню, але беларускім маразам не здзівіўся — у яго роднай Швецыі клімат таксама не цукра. Затое ўраўняў комплексам «Мінск-Арэна» і не хаваў свайго захаплення:

— Пляцоўка проста цудоўная, яна выдатна падыходзіць для правядзення як дзіцячага конкурсу, так і дарослага, які аднойчы можа прайсці ў вашай краіне. Шчыра кажучы, я не знайшоў у «Мінск-Арэне» ніякіх недахопаў — гэта адна з найлепшых залаў, якія я бачыў у сваім жыцці!

Беларускі бок запэўніў — да 20 лістапада, калі адбудзецца фінальнае шоу, усё будзе зроблена не проста на ўзроўні, а на самым высокім. З кожнай краінай будзе ўзгоднена экскурсійная і забавляльная праграма, распрацаваная сістэма бяспечнай удзельніцкай (каб пазбегнуць леташняй сітуацыі ў Кіеве, калі некалькі чалавек, у тым ліку беларускі канкурсант Юра Дзямідовіч, зваліліся са сцэны і атрымалі траўмы), прадуманыя дабрачынныя складнікі конкурсу, складзеная інтэрнацыянальная пастаўчаная група, і г.д. Дарэчы, каб ацаніць тэхналагічныя магчымасці і інфраструктуру мінскага «Еўрабачанне», гэтай вясной беларускую сталіцу наведае назіральны рада ЕВС, якія дасць свае рэкамендацыі арганізатарам.

Дэталі будучага шоу яшчэ зольшага распрацоўваюцца і ўгадняюцца, але некаторыя моманты вядома ўжо цяпер. Напрыклад, на «Еўрабачанне-2010» мяркуецца сабраць усіх яго былых пераможцаў (балзае, іх усяго 7, у тым ліку 2 беларусы) і зрабіць дакументальны фільм аб іх — які склаўся лёс таленавітых дзяцей пасля перамогі. Таксама плануюцца запраці на конкурс прадстаўнікоў дзіцячага фонду ААН і, магчыма, адну ці некалькіх «зорак» сусветнай вясніны, якія маглі б даць творчы майстар-клас сёлетнім удзельнікам. А вось наконце вядучы мінскага конкурсу пакуль нічога не вядома — адбор працягваецца, і ў прычыне паўдзельнічаць у ім можа кожны ахвотны, але

з агаворкамі: ад кандыдатаў патрабуецца вопыт працы на тэлебачанні або вопыт вядзення вялікіх мерапрыемстваў. Колькасць краін-удзельніц яшчэ таксама не вызначаная — падаваць заяўкі можна будзе да сярэдзіны мая. «Мы спадзяёмся, што колькасць краін будзе большай, чым летася (13 удзельніцкаў), але разам з тым хацелася б, каб дзіцячы конкурс быў меншым па маштабе, чым дарослы, — заяўляўшы Свантэ Стакселіус. — На маю думку, максімальнае колькасць удзельніцкаў — 18». Затое дакладна вядома, што ўростставы цэнз для канкурсантаў застаецца ранейшым — ад 10 да 15 гадоў, і цалкам верагодна, што мы зноў будзем назіраць за спаротнымі мільявідамі дзяцінства з падлеткавым абаяннем.

У беларускім нацыянальным адборы на дзіцячае «Еўрабачанне» сёлета нічога не зменіцца, паведамлілі прадстаўнікі Белтэлерадыёкампаніі. Неўзабаве будзе апублікаванае палажэнне і правілы адбору, і махавік падрыхтоўкі закруціцца ў звыклым рытме. З папраўкай на большую адказнасць за кожны крок, бо Беларусь усё ж — гаспадыня дзіцячага «Еўрабачанне-2010».

ШМАТ ХЛОПАЦ? — І яшчэ адзін конкурс, які сёлета адбудзецца ў Осла і збярыць 39 краін-удзельніц. Тут чакаюцца змены ў сістэме галасавання: па-першае, і ў паўфіналах, і ў фінале яго будзе складацца 50х50 з галасоў прафесійнага журы і тэлефонаўнага галасавання глядачоў; па-другое, пачынаюцца яно будзе не пасля апошняй песні, а адразу з першай! — і доўжыцца яшчэ 15 хвілін пасля апошняга выступлення. Пра-

«НЕ ДАЮЦ ПРАЦАВАЦЬ НА РАНЕЙШЫМ МЕСЦЫ. А ПРЫЧЫНЫ НЕ ТЛУМАЧАЦЬ»

Наша даўняя чытачка з Валоўжынскага раёна апынулася ў незразумелай для сябе, паводле яе слоў, сітуацыі. Нядаўна яна выйшла з водпуску па доглядзе дзіцяці, аднак вярнуцца на ранейшае месца працы не атрымалася: ужо пазней час жанчыны на сваім падпрямстве выканаве розную падобную працу — куды кіраўніцтва накіруе. Чаму так адбываецца і як доўга гэта будзе доўжыцца, ніхто ёй, скардзіла сяняніца, не тлумачыць. Сітуацыю ўскладняла яшчэ і тое, што чытачка прасіла захавача яе анімнісачы. Мы адразу папярэдзілі жанчыну, што ў гэтым выпадку, без звароту па тлумачэнні на само падпрямстве, дзе працуе чалавек, адказ можа быць толькі ў агульных рысах.

Так, артыкул 183 Працоўнага кодэкса Рэспублікі Беларусь «Сацыяльнае водпускі» (а водпускі па доглядзе дзіцяці такім і з'яўляецца), у прыватнасці, сведчыць, што за работнікам «на час сацыяльных водпуску захоўваюцца папярэдняя праца і ў выпадках, прадугледжаных гэтым кодэксам або калектыўным дагаворам, пагадненнем, — заработная праца». Гэта сапраўды так і жанчына пасля выхаду з водпуску па доглядзе дзіцяці павінна была вярнуцца на ранейшае месца працы. Аднак, ужо разважаючы далей з адсутнасці канкрэтнай інфармацыі на гэты конт ад самой заяўніцы, пасля выхаду на працу на ранейшым месцы працы яна магла адрацавацца адзін дзень. Пасля чаго кіраўніцтва магло перавесці яе на іншую працу. Па агульным правіле, вызначаным артыкулам 30 Працоўнага кодэкса Рэспублікі Беларусь, перавод (г.зн. даручэнне наймальнікам работніка працы па іншай прафесіі, спецыяльнасці, кваліфікацыі, па-

судзе ў параўнанні з абумоўленымі ў працоўным дагаворы, а таксама даручэнне працы ў іншага наймальніка або ў іншай мясцовасці) дапускаецца толькі з пісьмовай згоды работніка. Пры гэтым з работнікам заключаюцца новы працоўны дагавор. Чытачка ж настойвае, што ёй нічога ніхто не тлумачыць... Згоды работніка не патрабуе перамяшчэнне (даручэнне наймальнікам работніка ранейшай працы на новым працоўным месцы як у тым жа, так і іншым структурным падраздзяленні), а таксама часовы перавод у сувязі з вытворчай неабходнасцю або ў сувязі з прастоём. Аднак гэта павінна адбывацца на падставе пісьмовага загада кіраўніцтва, з якім работнік павінен быць азнаёмы пад подпіс.

Ускосна ж можна меркаваць, што прычына вышэйгазначанай сітуацыі нейкім чынам звязана з тым, што наша заяўніца — шматдзетная маці, яна мае права на дадатковы вольны дзень, так званы «бацькоўскі» — раз на тыдзень. Пэўным чынам на карысць гэтай версіі гавораць і словы самой жанчыны — быццам бы на яе ранейшае месца шукваюць новага чалавека. Тут трэба ведаць спецыфіку вытворчасці падпрямства, дзе працуе заяўніца, канкрэтна яе працоўнага месца, напрыклад, ці была ў чытачкі напарніца. Відэаочка, кіраўніцтва падпрямства не задавальняе ўжо работнік, які не можа працаваць на гэтым месцы поўны працоўны тыдзень? Так гэта ці не, можна толькі меркаваць без праверкі на справе выкладзенай жанчынай інфармацыі. Адзінае, што можна ёй параіць, — усё ж, нарэшце, самай задаць «нязручныя» пытанні ўласнаму кіраўніцтву.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ВУЧНІ АБАКРАЛІ ШКОЛУ

Дырэктар вясчэрняй школы Бреста звярнуўся ў міліцыю, бо прапалі адразу пяць вогнетушыцельцаў. Высветлілася, што іх укралі вучні школы — аднаму 16, другому 18 гадоў.

Яна СВЕТАВА.

ФАКТ І КАРОВУ ВІРАТАВАЛІ, І БУСЛА

За мінулы год больш за дваццаць разоў аказвалася дапамога жывёлам, паведамлілі карэспандэнту «Звязды» ў Гродзенскім абласным упраўленні МНС. Ратавалі сабак, што трапілі ў каналізацыйныя люкі, карову, якая аказалася прыціснутай дваццацінай бочкай, выцягвалі каня з закінутага склепа, а ў вёсцы Баранавічы з дапамогай альпініскай амуцыі знялі бусла з воданаярнай вёжы. Чатыры разы лавілі змей, а аднойчы адлавілі кажана, які заляцэў у кватэру.

Пры аказанні дапамогі жывёлам выкарыстоўваюцца рознае аварыйна-выратавальнае абсталяванне, інструмент і ва ўсіх выпадках работнікі МНС стараюцца захавачь ім жыццё.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

пустых будынках розныя вытворчыя падпрямствы. — Памятаю час, калі нашы людзі актыўна куплялі акцыі падпрямстваў, дзе працуюць у некаторых засталіся акцыі «Маёмасць». Зараз акцыі рэалізуюцца? — Летася падчас льготнага продажу рэалізавана больш за 82,7 тысячы акцыі адкрытых акцыянерных таварыстваў рэспубліканскай уласнасці, у тым ліку абмянялі на чэкі «Маёмасць» больш за 53,4 тысячы акцыяў. Вялі кантроль за тастульнем у рэспубліканскай і абласныя бюджэты, якія атрымалі разам больш за 22,8 мільярд рублёў. Наконт таго, ці шмат прыбытку атрымалі ад акцыяў грамадзяне, безумоўна, усё залежыць ад фінансавога поспеху падпрямстваў і арганізацый. Вось у Віцебску ёсць вядомае гандлёвае фірма з развітай сеткай крамаў. Акцыі штогод даюць немалы прыбытак іх уладальнікам. Працэс акцыянавання падпрямстваў працягваецца. У ліку іншых пераўтварылася ў таварыства арганізацыя, якая займаецца распрацоўкай праектаў для рэстаўрацыі старых будынкаў. Улічваючы нерухомасць толькі дзеля таго, каб пачынаць губернатара Аляксандра Косціна многія помнікі дойлідства адраджаюцца, рамантуюцца, можна прагназаваць, што таварыства будзе працаваць плённа. А значыць, прыносіць стабільны прыбытак сваім акцыянерам.

Аляксандр ПУКШАНСКІ. Фота аўтара.

НА ДЗІЦЬЧАЕ «ЕЎРАБАЧАННЕ»

У МІНСКУ ЗБЯРУЦЬ УСІХ МІНУЛЫХ ПЕРАМОЖЦАЎ

А кандыдата на дарослае ўпершыню выбяруць без удзелу глядачоў

Пра тое, якіх яшчэ сюрпрызаў чакае сёлета прыхільнікам абодвух песенных конкурсаў, расказалі на сустрэчы ў Мінску выканаўчы прадзюсар Еўрапейскага вшчальнага саюза Свантэ СТАКСЕЛІУС і намеснік старшын Белтэлерадыёкампаніі, выканаўчы прадзюсар дзіцячага конкурсу «Еўрабачанне-2010» Аляксандр МАРТЫНЕНКА.

Спадар Стакселіус, які прыбыў у нашу краіну з інспекцыйнай падрыхтоўкі да дзіцячага песеннага шоу, наведваў Мінск упершыню, але беларускім маразам не здзівіўся — у яго роднай Швецыі клімат таксама не цукра. Затое ўраўняў комплексам «Мінск-Арэна» і не хаваў свайго захаплення:

— Пляцоўка проста цудоўная, яна выдатна падыходзіць для правядзення як дзіцячага конкурсу, так і дарослага, які аднойчы можа прайсці ў вашай краіне. Шчыра кажучы, я не знайшоў у «Мінск-Арэне» ніякіх недахопаў — гэта адна з найлепшых залаў, якія я бачыў у сваім жыцці!

Беларускі бок запэўніў — да 20 лістапада, калі адбудзецца фінальнае шоу, усё будзе зроблена не проста на ўзроўні, а на самым высокім. З кожнай краінай будзе ўзгоднена экскурсійная і забавляльная праграма, распрацаваная сістэма бяспечнай удзельніцкай (каб пазбегнуць леташняй сітуацыі ў Кіеве, калі некалькі чалавек, у тым ліку беларускі канкурсант Юра Дзямідовіч, зваліліся са сцэны і атрымалі траўмы), прадуманыя дабрачынныя складнікі конкурсу, складзеная інтэрнацыянальная пастаўчаная група, і г.д. Дарэчы, каб ацаніць тэхналагічныя магчымасці і інфраструктуру мінскага «Еўрабачанне», гэтай вясной беларускую сталіцу наведае назіральны рада ЕВС, якія дасць свае рэкамендацыі арганізатарам.

Дэталі будучага шоу яшчэ зольшага распрацоўваюцца і ўгадняюцца, але некаторыя моманты вядома ўжо цяпер. Напрыклад, на «Еўрабачанне-2010» мяркуецца сабраць усіх яго былых пераможцаў (балзае, іх усяго 7, у тым ліку 2 беларусы) і зрабіць дакументальны фільм аб іх — які склаўся лёс таленавітых дзяцей пасля перамогі. Таксама плануюцца запраці на конкурс прадстаўнікоў дзіцячага фонду ААН і, магчыма, адну ці некалькіх «зорак» сусветнай вясніны, якія маглі б даць творчы майстар-клас сёлетнім удзельнікам. А вось наконце вядучы мінскага конкурсу пакуль нічога не вядома — адбор працягваецца, і ў прычыне паўдзельнічаць у ім можа кожны ахвотны, але

з агаворкамі: ад кандыдатаў патрабуецца вопыт працы на тэлебачанні або вопыт вядзення вялікіх мерапрыемстваў. Колькасць краін-удзельніц яшчэ таксама не вызначаная — падаваць заяўкі можна будзе да сярэдзіны мая. «Мы спадзяёмся, што колькасць краін будзе большай, чым летася (13 удзельніцкаў), але разам з тым хацелася б, каб дзіцячы конкурс быў меншым па маштабе, чым дарослы, — заяўляўшы Свантэ Стакселіус. — На маю думку, максімальнае колькасць удзельніцкаў — 18». Затое дакладна вядома, што ўростставы цэнз для канкурсантаў застаецца ранейшым — ад 10 да 15 гадоў, і цалкам верагодна, што мы зноў будзем назіраць за спаротнымі мільявідамі дзяцінства з падлеткавым абаяннем.

У беларускім нацыянальным адборы на дзіцячае «Еўрабачанне» сёлета нічога не зменіцца, паведамлілі прадстаўнікі Белтэлерадыёкампаніі. Неўзабаве будзе апублікаванае палажэнне і правілы адбору, і махавік падрыхтоўкі закруціцца ў звыклым рытме. З папраўкай на большую адказнасць за кожны крок, бо Беларусь усё ж — гаспадыня дзіцячага «Еўрабачанне-2010».

ШМАТ ХЛОПАЦ? — І яшчэ адзін конкурс, які сёлета адбудзецца ў Осла і збярыць 39 краін-удзельніц. Тут чакаюцца змены ў сістэме галасавання: па-першае, і ў паўфіналах, і ў фінале яго будзе складацца 50х50 з галасоў прафесійнага журы і тэлефонаўнага галасавання глядачоў; па-другое, пачынаюцца яно будзе не пасля апошняй песні, а адразу з першай! — і доўжыцца яшчэ 15 хвілін пасля апошняга выступлення. Пра-

дзюсары ЕВС лічаць, што гэта дазволіць дазваляць усім ахвотным, дасягнуць большай аб'ектыўнасці і разбіць, нарэшце, «добрасуседскі» прынцып уззамападтрымкі, які мы назіраем не першы год. А што усё ж будзе з беларускім адборам? — не вытрымалі мы. — Абодва каналы, Першы і АНТ, абвясцілі, што гатовыя супрацоўнічаць у выпадку неабходнасці. І што ў выніку? — Заяўку на ўдзел у конкурсе падала Белтэлерадыёкампанія, таму мы ўзялі на сябе абавязальствы прадстаўляць на «Еўрабачанні» Беларусь. Думаю, цягам месца на нашым сайце з'явіцца інфармацыя аб удзеле ў конкурсе, і ва ўсталяваны тэрмін мы даведаецца, які артыст сёлета прадставіць нашу краіну, — расказаў Аляксандр Мартыненку галоўную інтрыгу: сёлетні беларускі адбор будзе закрыты. — Наваг някага пачатку адбору спецыяльна абвясціць не трэба, ахвотных хапае — заяўкі да нас пачалі паступаць адразу пасля конкурсу ў Маскве.

Выканаўчы прадзюсар ЕВС, са сваёй боку, адзначыў, што за ўсю гісторыю ўдзелу Беларусі ў «Еўрабачанні» нашы канкурсанты выступалі зусім наваг няблага: — Можна, вынікі маглі быць і лепшымі, але вашы артысты многім запомніліся. Хіба што, мне падалося, ад Беларусі выступала занадта шмат хлопцаў і мала дзяўчат. Асабіста майм фаварытам з усіх беларускіх удзельніцкаў быў Калдуц, — да агульнага захаплення, Свантэ Стакселіус напелу пару радкоў з «Work You Magic». Тэлевізійнік ж, як нам падалося, да меркавання замежнага інспектара таксама уважліва праслухалі. Выходзіць, Беларусь на «Еўрабачанні-2010» прадставіць дзяўчына?

ТРЫ «ЕЎРАБАЧАННІ»

Пад маркай «Еўрабачанне» насамрэч адбываецца некалькі розных конкурсаў. У дзіцячым песенным «Еўрабачанні» Беларусь бярэ ўдзел з моманту яго заснавання, дарослы штурмуе з 2004 года — на жаль, пакуль што беспаспяхова, а да музычнага далучыцца толькі сёлета.

І толькі танцавальнае «Еўрабачанне» можа ўвогуле нас абмінуць — па рашэнні ЕВС гэты конкурс, што мусіў адбыцца восенню ў Баку, сыходзіць у адстаўку кі мінімум на 2 гады, бо мае занадта нізкі глядацкі рэйтынг і зацікаўленасць з боку краін-удзельніц.

Пры асабістым аглядзе і дома ў жанчыны было канфіскаванае рэччэ некалькі фальшывак: 8 купюр наміналам 50 тысяч беларускіх рублёў, 7 — па 50 еўра, 4 — па 100 еўра, 14 — па 50 долараў і 5 — па 100 долараў. Акрамя таго, у яе было зноўдзена два лісты паперы з надрукаванымі грашовымі купюрамі наміналам 50 долараў, адзін ліст — па 50 еўра і два цвёрдыя дыскі камп'ютара.

Яна СВЕТАВА.

Абзац

Беларускія хірургі правялі ўчора тысячную трансплантацыю ныркі. Адлік зроблены з п

21 студзеня
2010 г.
№ 3 (197)

Закон суровы, але гэта закон

Такую максіму сфармулявалі яшчэ старажытныя рымляне. Не згубіла яна сваю актуальнасць і сёння, пра што нагадаў на сустрэчы са старшынёй сельскіх і пасялковых Саветаў дэпутатаў старшыня Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі Нацыянальнага Сходу Рэспублікі Беларусь па заканадаўстве і дзяржаўным будаўніцтве Яўген СМІРНОЎ. Мерапрыемства прайшло ў Інстытуце дзяржаўнай службы Акадэміі кіравання ў межах работы Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання.

На пачатку свайго выступлення Яўген Александрвіч пазнаёміў прысутных са структурай Савета Рэспублікі ў цэлым і расказаў аб ролі камісіі, якую ўзначальвае. Адзначыў, што згодна з рэкамендацыяй Прэзідэнта, цяпер працу над законапраектамі распачынае адначасова і Палата прадстаўнікоў, і Савет Рэспублікі.

— Гэта звязана з тым, што члены абедзвюх Палат, разглядаючы законапраект, могуць прыняць толькі адно з двух рашэнняў — ухваліць ці адхіліць. Няма магчымасці нейкай сур'ёзнай перапрацоўкі. І калі падчас разгляду ў Саветах Рэспублікі выкрываюцца нейкія промахі, дуплікацыі распрацоўшчыкамі і не заўважаюцца ў Палаце прадстаўнікоў, то акрамя адхілення (вартана на дапрацоўку), нічога іншага не застаецца.

У перакладзе на чыноўніцкую мову, гэта брак у працы... Сёння законапраектаў ідзе шмат, у першую чаргу прычынай стаў крызіс. Узнікла неабходнасць тэрміновых зменаў у эканоміцы на ўзроўні заканадаўства, што было няпроста (з аднаго боку, крызіс браў сваё, з другога — заканатворчы працэс патрабаваў часу). Пры гэтым разгледзець усё аспекты ў комплексе ў парламентарыю не заўсёды атрымлівалася. Узніклі затрымакі.

— Вось для таго, каб не дапускаць браку, не «ганяць» законапраекты з-за фармальнасных падстаў на дапрацоўку, на «падчыстку», мы (Савет Рэспублікі і Палата прадстаўнікоў) разглядаем іх адначасова. Законна ў нас сумарна, можа, і няшмат, затое падзаконных актаў, якія нараджаюцца на іх падставе, — дзясяткі тысяч. І ўсе павінны быць вывераны і знаходзіцца ў адпаведнасці з наяўным заканадаўствам.

Паводле слоў Яўгена Смірнова, законапраекты, прынятыя за час дзейнасці апошняга склікання парламента, хібаў не мелі. Выступоўца нагадаў прысутным вытрымкі з паслання кіраўніка дзяржавы, агучанага ў красавіку мінулага года, дзе гаварылася, што не варта зараджацца зудам заканатворчасці. Трэба адшліфаваць і дасвецці да розуму ўвесь той пласт, што ўжо ёсць сёння, звярнуўшыся да пільнога ўвагу на эканамічныя пытанні. База створана, яна павінна працаваць.

— Вы ўсе людзі вопытныя, не горш за мяне ведаеце наша грамадства. Ці можа яно быць крывадушным? — запытаў у прысутных Смірнов. — Адкуль жа ў нас бяруцца мільёны і мільёны паршульнікаў адміністрацыйнага заканадаўства? Вы ведаеце, колькі ў нас у сярэднім за год прыцягваюцца да адміністрацыйнага адказнасці? Па некалькі мільёнаў чалавек! Няўжо асноўная маса нашых людзей паршульнікаў? Не можа такога быць. Значыць, нешта з заканадаўствам — ці яно занадта жорсткае, ці занадта мяккае, ці занадта адназначнае? Не можа такога быць. Значыць, нешта ў адміністрацыйна-заканадаўства ў нас занадта жорсткае. Хоць апошнім часам шмат што змянілася, тым не менш, яшчэ ёсць над чым працаваць.

Як паведаміў старшыня Пастаяннай камісіі, 2 чэрвеня 2009 года Генеральны пракурор Рэспублікі Беларусь напісаў ліст кіраўніку дзяржавы, дзе ў аб'ёмнаму выглядзе назваў усё недахопы, якія былі выяўленыя ў 500 тысяч рублёў. А яшчэ ж шат мясцовых выканкамаў. Ліст не сакрэты, адначасна Смірнов, але вельмі негатыўны. Усяго за час правэркі (палову 2009 года і няпоўны 2008) пракуроры апрацэставалі 3,5 тысячы раўняўня выканаўчых і распарадчых органаў (гэта 3,5 тысячы незаконных рашэнняў), за што потым 1954 суб'екты асобы былі прыцягнуты да дысцыплінарнай, адміністрацыйнай адказнасці, у тым ліку і пазбаўле-

«Адкуль у нас бяруцца мільёны паршульнікаў адміністрацыйнага заканадаўства? Не можа такога быць. Значыць, нешта з заканадаўствам не тое — ці яно занадта жорсткае, ці занадта мяккае».

ДВА Ў АДНЫМ

АБ'ЯДНАННЕ БЕЗ БОЛЮ

У дзесяці раёнах Гомельскай вобласці з пачатку гэтага года сельскіх і пасялковых саветаў стала на 20 менш. Гэтае рашэнне прайшло юрыдычную экспертызу і ўжо ўвайшло ў сілу. Прынамсі, такая рэарганізацыя ў рэгіёне праводзіцца з 2006 года. З таго часу былі аб'яднаны 24 сельсаветы. Зразумела, людзі па-рознаму ставяцца да таго, што змяняецца адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел. Больш за ўсё пытанні ў тых, каго далучаюць. У свядомасці многіх падобныя змены — усё адно, што пераезд сталіцы дзяржавы ад іх кудысьці на край свету. Тым часам падобная аптымізацыя выклікала рэальныя змены, якія адбываюцца перш за ўсё ў дэмаграфічнай сітуацыі канкрэтнага рэгіёна. Менш людзей жыве ў сельсаветах — вось і трымаць кадры, якія іх абслугоўваюць, становіцца

нерацыянальна з боку дзяржавы. Малая вёска далучаюць да больш буйных сельсаветаў. На Гомельшчыне працэс рэарганізацыі сёлета больш за ўсё закрануў Добрушскі, Светлагорскі і Буда-Кашалёўскі раёны. У апошнім, між іншым, сельсавету стала менш адрозна па пяць. Менавіта таму да Алёны АЛЕКСІНАЙ, старшыні Буда-Кашалёўскага раённага Савета дэпутатаў, я звярнулася з пытаннямі наконт балючасці пераходных момантаў.

— Першапачаткова гэтыя пытанні былі разгледжаны на першым узроўні. Сходы грамадзян прайшлі ў кожным населеным пункце. Потым адбыліся сесіі сельскіх Саветаў — тых, якія далучалі, і тых, да якіх далучалі. Затым прайшла сесія райсавета, якая выступіла з хадэйніцтвам перад абласным Саветам аб змяненні адміністрацыйна-тэрытарыяльнага ўладкавання раёна.

Сесія абласнога Савета зацвердзіла гэтае рашэнне. У нашым Буда-Кашалёўскім раёне ліквідаваны Глозаўскі, Івольскі, Стара-Будскі, Буда-Глушаўскі і Дуравіцкі сельсаветы. Яны далучаюцца да суседніх тэрыторый. Супрацоўнікам загадаў паведамілі аб ліквідацыі Саветаў, і цяпер яны адпрацоўваюць належны тэрмін згодна з сучасным заканадаўствам аб працы.

— Якія прычыны ліквідацыі сельсаветаў вы лічыце асноўнымі?

— Гаспадаркі на гэтых тэрыторыях былі аб'яднаны яшчэ ў 2008 годзе. Калісьці там было па дзве гаспадаркі, а цяпер — па адной. Сёння там значна зменшылася колькасць насельніцтва. Самы вялікі з пяці сельсаветаў, якія мы далучаем да буйных, налічвае 900 чалавек, а самы малы — толькі 630. Я не магу сказаць, што гэты працэс ішоў балюча ці без паразумнення. Вя-

дома, былі меркаванні і пра тое, што аб'ядноўваць не трэба, але ж іх нельга назваць вельмі матываванымі. Хутчэй за ўсё, людзі проста баяцца ўсяго новага. Яны нагадалі ім пра тое, што адрозна пасля вайны ў Буда-Кашалёўскім раёне было больш за 30 сельсаветаў, потым — 20. Пасля аб'яднання іх застаецца 15. Пры гэтым, калі ў 1970 годзе на тэрыторыі раёна пражывала 68 тысяч жыхароў, цяпер іх засталася ўдвай менш. Увесь час ідзе працэс уладкавання тэрыторыі. Прычыны таму — і змяненне дэмаграфічнай сітуацыі, і гаспадарчыя пераўтварэнні. Мы людзям тлумачылі, што на іх жыццё новы тэрытарыяльны падзел ніяк не адаб'ецца. У кожным з гэтых пяці сельсаветаў захаваны нашы адміністрацыйныя будынкі, і ў іх застаецца працаваць адзін спецыяліст — замест трох, як было раней. Ён выдас даведкі, прымае насельніцтва, вырашае надзённыя пытанні. Такім чынам, частка з вызваленых спецыялістаў засталася працаваць на першаасным узроўні.

— Але ж ці не давядзецца людзям цярэць нейкія нязручнасці пасля аб'яднання?

— Сацыяльна значныя праблемы ў сувязі з аб'яднаннем сельсаветаў у нас не узніклі. Мы ж адрозна пайшлі да людзей — у кожны населены пункт. Я сама праводзіла сходы, людзям тлумачыла, што нічога ў горшы бок для іх не зменіцца. Мы не кінулі іх, не сказалі: «Вось рашэнне, і нікуды вы не дзецеся». Высвятлялі на месцы, якія ёсць праблемы, заўвагі — каб іх не стала больш пры аб'яднанні сельсаветаў. У двух выпадках давялося вырашаць праблему з арганізацыяй дадатковых транспартных зносінаў — каб у людзей была магчымасць нармальнай сувязі з цэнтрам сельсавета. Між іншым, раз на тыдзень старшыня павінен пабываць у кожным населеным пункце свайго сельсавета. Але ж калі грамадзянін хоча наведваць цэнтральную сядзібу сельсавета ў той дзень, калі яму зручна, ён можа гэта зрабіць. Мы выйшлі з хадэйніцтвам ад імя райсавета на наш аўтапарк і папрасілі ўвесці дадатковыя рейсы, якія цяпер і забяспечваюць сувязь паміж Старай Будай і Губічамі, а таксама Буда-Лішовам і Ліпенічамі.

Усё астатняе для людзей засталася так, як было раней: і праца пошты, і праца школ. Гандаль як працаваў, так і працуе. Выдача пенсій, дапамог —

нічога не змянілася ў горшы бок. Бытавая і медыцынскія службы таксама працуюць па звычайным графіку.

Пры фарміраванні бюджэту мы таксама ўлічылі межы тэрыторый новых сельсаветаў. І адпаведнае бюджэтнае фінансаванне туды было закладзена. Людзі задавалі пытанне: ці не здарыцца так, што пры аб'яднанні сельсаветаў сродкі, выдаткаваныя з бюджэту на добраўпарадкаванне, забяруць на тых тэрыторыях, дзе цяпер знаходзіцца цэнтр сельсавета? Мы літаральна распісалі гэтыя грошы з улікам кожнай з тэрыторый.

— У людзей ёсць апасенні, яны кажуць: вось вы зарас сельскі Савет закрылі, а потым і школу зачыняць...

— Так, калі менш школьнікаў у вёсцы становіцца, адбываецца працэс аптымізацыі сеткі устаноў адукацыі. На гэта я заўсёды людзям кажу: дык усё ж ад нас з вамі залежыць. Давайце зробім так, каб нашы дзеці заставаліся тут, а не ад'язджалі ў іншы мясцін. Каб яны вывучылі і вярталіся дадому, нарадзілі тут дзетак. Замацоўваліся тут. Тады школа і дзіцячы садок закрывацца не будуць, таму што вашы ўнукі будуць туды хадзіць, і ў дзеці таксама. А калі дзеці не застаюцца, што ж рабіць? Дзяржава не можа ўтрымліваць аб'екты, дзе няма людзей.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

«МЕРКАВАННІ МОГУЦЬ БЫЦЬ РОЗНЫМІ, А РАШЭННЕ ПРЫМАЕЦЦА АДНО»

На пытанні «МС» адказвае старшыня Мінскага абласнога Савета дэпутатаў, член Савета па ўзаемадзеянні органаў мясцовага самакіравання Святлана ГЕРАСІМОВІЧ.

— Святлана Міхайлаўна, мінулы год у фінансава-эканамічным плане быў далёка не простым і для краіны, і для асобных рэгіёнаў. Ваш дэпутатскі корпус таксама адчуваў гэтае напружанне?

— Не сказала б, што год быў для нас формажорным. Працавалі ў звычайным дзелавым рэжыме. Магчыма толькі, з большым усведамленнем адказнасці. Разгубленасці я не заўважыла — ні сярод дэпутатскага корпуса, ні сярод насельніцтва, з якім сустракалася і сустракаецца пастаянна. Наадварот, складалася ўражанне, што людзі сканцэнтраваліся, аб'ядналі намаганні, нацэліліся працаваць так, каб наступствы крызісу не былі занадта адчувальнымі.

У мінулым годзе вобласць выканала не ўсе прагнозныя паказчыкі — у тым ліку з-за таго, што на нашай тэрыторыі знаходзіцца шэраг прадпрыемстваў рэспубліканскай формы ўласнасці, якія ва ўмовах сусветнага крызісу зведвалі цяжкасці са збытам прадукцыі. У гэтым ёсць доля віны і нашых дэпутатаў. Напоўна, не ўсе яшчэ настроіліся на тое, каб знаходзіць шляхі вырашэння праблем, не чакаючы ўказанай «зверху». Трэба было і больш цесна кантактаваць з кіраўнікамі гэтых прадпрыемстваў, і больш жорстка ад іх патрабаваць...

Тым не менш, агульны настрой пазітыўны. За апошнія гады мясцовымі Саветамі дэпутатаў зроблена нямала. Пра гэта шмат гаварылася, і мне вельмі прыемна, што станючыю ацэнку работе Саветаў даў напярэдадні новага года Прэзідэнт. Сёння старшыня сельскага Савета — кіраўнік на сваёй тэрыторыі. Не маючы часам вялікіх фінансавых магчымасцяў, ён спрабуе вырашаць і вырашае большасць мясцовых пытанняў. Ён заўсёды «на перадавоі», бо знаходзіцца на самай блізкай да людзей «прыступцы» ўлады.

— Дэпутаты абласвета працавалі ўшчыльна з Саветам Рэспублікі, і з Палатай прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу...

— Карысць ад гэтага была ўзаемная, па шматлікіх пытаннях яны дапамагалі нам — кансультавалі, аналізавалі, падказвалі, а ў шэрагу выпадкаў і самі вывучылі — на падставе вопыту некаторых нашых сельсаветаў. Думаю, такое супрацоўніцтва будзе працягвацца і далей.

А яшчэ год быў выніковым для абласнога Савета ў плане супрацоўніцтва на міжнародным узроўні. Восе падпісалі пагадненні з заканадаўчым сходам Ленінградскай вобласці, дамовіліся аб супрацоўніцтве з Маскоўскай абласной думай, Курскай, Валгагодскай, Наўгародскай, Растоўскай і іншымі. Прычым, яны самі выходзілі з такой ініцыятывай. У сваю чаргу, гэта садзейнічала і больш цеснаму эканамічнаму супрацоўніцтву паміж нашымі рэгіёнамі. Напрыклад, дэпутаты абласнога Савета, кіраўнікі агракамбіната «Сноў» Мікалай Радаман і дырэктар Барысаўскага мясакамбіната Сяргей Пазняк актыўна супрацоўнічаюць з Маскоўскай вобласцю — у выніку пашырыўся рынак збыту прадукцыі прадпрыемстваў. Так што сёння сувязі за заканадаўчым узроўнем маюць на мэце не толькі абмен ведамі (хоць і гэта вельмі важна), а і цеснае эканамічнае супрацоўніцтва.

— Некалькі разоў у прысутнасці на сесіях Мінскага абласвета. Шчыра кажучы, прымем-

на ўразаі атмосфера, якая панавала падчас іх працы. Ніякіх «узорна-паказальных» справаздач, шмат канструктыўнай крытыкі і самакрытыкі... На якія праблемы перш за ўсё была звернута ўвага дэпутатаў?

— Вы, напэўна, таксама заўважылі, што падчас работы сесіі, выслушайшы разнастайныя меркаванні, мы заўсёды выходзілі да адзінага рашэння, выпрацоўвалі адзіную заканадаўчую палітыку вобласці.

У мінулым годзе, як і раней, ушчыльную займаліся пытаннем развіцця і адраджэння вёскі. Усё ж Мінская вобласць аграрная, таму аграрны сектар — адзін з вядучых. Самая галоўная задача — зрабіць так, каб людзі з вёсак не ад'язджалі, каб ім было ўтульна і камфортна там жыць, працаваць, ствараць сем'і. У нас выпрацавана цэлая сістэма мераў — па падрыхтоўцы кадраў і замацаванні іх у вёсцы, па будаўніцтве жылля, па ўвядзенні надбавак да зарплат і іншае. Усе гэтыя пытанні мы разглядалі на сесіях, пасяджэннях прэзідыума абласнога Савета і аграрнай камісіі. Звярталі ўвагу не толькі на будаўніцтва аб'ектаў вытворчасці, але і на наяўнасць належнай сацыяльнай сферы, ды і інфраструктуры ў цэлым... Сёння, напрыклад, дабіваемся, каб у кожным аграграду быў створаны ўчастак ЖКГ. Не ўсё тут, на жаль, атрымліваецца так, як хацелася б, але работу ў гэтым кірунку будзем працягваць. Ну, не павінен старшыня сельскага Савета хадзіць з касой, ён павінен з насельніцтвам працаваць. А тэрыторыю няхай абслугоўвае — цэнтралізаванай — частка ЖКГ: смецце вывозіць, воднаправодныя сеткі рамонтуюць, вуліцы даглядае, могілкі... Інакш кажучы, нам трэба паступова ісці да таго, каб ўсе гаспадарчыя пытанні вырашаліся на месцы, спецыялізаванымі службамі, а не кіліся цяжарам на плечы старшын сельскага Савета.

Паралельна працуем і над праграмай развіцця ўласных падсобных гаспадарак. Правялі ў Лагойскіх вясняную сесію, паглядзелі, што ўжо зроблена, а якія пытанні прабукоўваюць, што недапрацоўвае, і ўшчыльную заняліся праблемай. Таму што вёска, як ты ні набліжай яе да гарадскіх умоў, заўсёды застаецца вёскай па сутнасці. Той, хто нарадзіўся на зямлі, хоча, каб у яго і сад быў, і агарод, і хлеў... Цяпер, па нашай ініцыятыве і ў адпаведнасці з рашэннем абласнога камітэта па сельскай гаспадарцы, вясцоўцы будуць мець магчымасць бясплатна браць у сельскагаспадарчых прадпрыемстваў па трое парасят і камбікорм (сёння гаворка ідзе аб тым, каб да камбікорму дадавалі яшчэ і бульбу з буркамі, і збожжа). Праз паўгода, калі парасяты дасягнуць 100-кілаграмавай вагі, дваіх з іх трэба будзе вярнуць гаспадарцы, а трэцяе можна пакінуць сабе. Нядрэнна? Нядрэнна. Нашы комплексы ўжо гатовыя даць насельніцтву да 5 тысяч парасят.

— Ці ўдалося ў мінулым годзе знізіць дацыйніцтва бюджэту першаснага ўзроўню?

— У нас дзевяць сельсаветаў Мінскага раёна працуюць без дацый і цалкам сябе забяспечваюць. Ёсць такія сельсаветы і ў Лагойскім раёне, і ў Дзяржынскім... Хоць у цэлым карціна па вобласці даволі пярэстая. У некаторых сельсаветах узровень дацыйнасці складае 50 працэнтаў ад уласнага бюджэту, у іншых — да 85 працэнтаў.

— А рэзервы для змяншэння гэтага ўзроўню ёсць?

— Хапае рэзерваў. Шмат залежыць і ад асабістых здольнасцяў старшыні сельскага Савета. Ёсць такія, якія ну ніяк не могуць перабудаваць, настроіць сабе на тое, што грошы

можна зарабляць. А можна! І прыватны бізнэс развіваец, і агражэакультурызм — хоць адна базавая велічыня, дзе ідзе ў бюджэт... Зноў жа, грошы прыносіць продаж зямельных участкаў з аўкцыёну — сельсаветы Мінскага раёна і тых, што знаходзяцца непадалёку ад іх, у першую чаргу за кошт гэтага падняліся. А яшчэ за кошт здадзеных у арэнду будынкаў і памяшканняў, якія паставалі, — іх у нас па вобласці яшчэ дастаткова. І заўсёды можна знайсці таго, хто захаце арандаваць пустыя плошчы. Іншая справа, што старшын сельскіх Саветаў баяцца шукаць, не хочуць браць на сябе такую адказнасць — далёка не ўсе яны юрысты, ды і раён часам не можа аказаць неабходную кваліфікаваную дапамогу... Існуе і яшчэ адна не самая лепшая тэндэнцыя на месцах — як толькі нехта выказвае жаданне ўзяць будынак у арэнду, зараз жа і сельскі Савет, і раён пачынаюць накручваць цану або яшчэ нешта прыдумляць, бо ім хочацца ўзяць пабольш грошай. У выніку чалавек адмаўляецца ад здзелкі... І такія прыклады ёсць амаль па кожным раёне. Узьць хоць бы Дзмітравіцкі сельсавет Бярэзінскага раёна. Побач з адміністрацыйным будынкам стаіць гандлёвая ўстанова, якая не выкарыстоўваецца. Яе хацелі ўзяць у арэнду — але мясцовыя ўлады палічылі, што выкарыстаць будынак для сваіх патрэбаў. Праўда, да гэтага часу так нічога і не зрабілі... Прадпрымальнікі здольнасці, на жаль, дадзеныя не кожнаму.

— На апошняй сесіі абласвета быў уведзены падатак на ўтрыманне сабак — таксама ў якасці крыніцы папаўнення мясцовых бюджэтаў?

— Мы ўвядлі яго вельмі асцярожна, і толькі ў буйных населеных пунктах — гарадскіх пабёлах. У любым выпадку, гэта ніяк не закране старых ці адзіночкіх людзей, жыхароў невялікіх вёсак...

Дадам яшчэ, што добра папаўняецца мясцовы бюджэт і за кошт падаткаў ад малых прадпрыемстваў. Тут логіка прстая: чым больш новых прадпрыемстваў (да 100 чалавек) узнікае на тэрыторыі, тым больш падаткаў застаецца ў бюджэце раёна і, адпаведна, у бюджэце сельскага Савета, калі ён выступае ініцыятарам стварэння прадпрыемства. Можна прывесці ў якасці прыкладу Дзяржынскі раён (у прыватнасці, Станькаўскі і Дабрынеўскі сельсаветы), Лагойскі раён... За атрымання сродкі сельскія Саветы маюць магчымасць добраўпарадкаваць сваю тэрыторыю. У іх, ведаеце, такі добры азарт з'яўляецца, яны сябе спрадуднымі гаспадарамі пачынаюць адчуваць. І для іншых раёнаў, іншых сельсаветаў шлях да стварэння малых прадпрыемстваў таксама адкрыты.

— Указ № 21 стварыў перадумовы для павышэння ролі органаў мясцовага кіравання і самакіравання, а таксама для ўмацавання аўтарытэту кіраўнікоў першаснага звання ўлады. Але перадумовы павінны прыводзіць да канкрэтных вынікаў...

— У мінулым годзе мы, напрыклад, увялі такую форму работы, як нарады пры старшын сельскага Савета (так званыя «планёркі»), якія цяпер праводзяцца рэгулярна. Гэта было маё асабістае даручэнне, і яно выконваецца. Для чаго? Каб старшыня сельскага Савета мог бліжэй пазнаёміцца з мясцовым актывам, з кожным кіраўніком — школы, крамы, банкі, ФАПы, гаспадаркі, прыватнага прадпрыем-

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ства, каб ведаў, чым жывуць гэтыя арганізацыі, якія ў іх праблемы, што перашкаджае рухацца наперад... Спачатку праблема, калі яна ёсць, вывучаецца і аналізуецца старшынёй Савета, а потым на нарадзе актыўна ён вызначае, каму і што трэба рабіць для яе вырашэння. Думаю, гэта рэальна пільнае на яго аўтарытэт.

Калі нарады ў сельскіх Саветах толькі пачалі праводзіцца (а гэта адбываецца не радзей, чым адзін раз на месяц), туды хадзілі выключна намыслі кіраўнікоў. Цяпер сітуацыя, гляджу, змянілася, справа перайшла на іншы ўзровень — на нарады пачалі хадзіць самі кіраўнікі прадпрыемстваў і устаноў. І там, дзе старшыня сельскага Савета — чалавек патрабавальны і энергічны, шмат якія мясцовыя праблемы вырашыліся ўжо... Словам, рэзананс ад гэтага новаўвядзення пайшоў па ўсёй вобласці. Калі нехта з мясцовых кіраўнікоў не з'яўляецца на нарады, ігнаруе старшыню сельскага Савета, то напраму выходзіць на мяне. Разбіраемся разам.

— У апошні час, Святлана Міхайлаўна, мы часта гаворым аб тым, што мясцовая ўлада павінна выконваць свае непасрэдныя функцыі і адхіляцца ад гаспадарчых спраў. Хто сёння займаецца добраўпарадкаваннем тэрыторый на месцах?

— Скажу, што многае па-ранейшаму робяць сельскія Саветы. І хоць шэраг аб'ектаў перайшоў ад іх на баланс спецыялізаваных арганізацый, не ўсе пакаль працуюць так, як хацелася б... Але асабіста мяне вельмі радуе, што губернатар Мінскай вобласці заўсёды патрабуе адказнасці за стан спраў на тэрыторыі сельскага не толькі ад кіраўнікоў мясцовай улады, але і ад экалагічнай службы, і ад санстанцыі, і ад камунальнікаў, і ад землеўпарадкаўчыкаў, і ад іншых. А калі патрабаваць, ды павышаецца і адказнасць адпаведных структур за свае ўчасткі працы.

Але за агульны парадак усё адно павінен адказваць сельскі Савет.

Наталія КАРПЕНКА.

— Я чаму звярнуць вашу ўвагу на згаданы ліст генпракурора Прэзідэнта, — звярнуўся да прысутных Смірнов. — Я ведаю, што вас мала і штаты ў вас невялікія, а аб'ём работ, які на вас ускладзены законам «Аб асновах дзейнасці па прафілактыцы правапарашэнняў», вельмі значныя з тэрміновым зменам у эканоміцы на ўзроўні заканадаўства, што было няпроста (з аднаго боку, крызіс браў сваё, з другога — заканатворчы працэс патрабаваў часу). Пры гэтым разгледзець усё аспекты ў комплексе ў парламентарыю не заўсёды атрымлівалася. Узніклі затрымакі.

— Вось для таго, каб не дапускаць браку, не «ганяць» законапраекты з-за фармальнасных падстаў на дапрацоўку, на «падчыстку», мы (Савет Рэспублікі і Палата прадстаўнікоў) разглядаем іх адначасова. Законна ў нас сумарна, можа, і няшмат, затое падзаконных актаў, якія нараджаюцца на іх падставе, — дзясяткі тысяч. І ўсе павінны быць вывераны і знаходзіцца ў адпаведнасці з наяўным заканадаўствам.

Паводле слоў Яўгена Смірнова, законапраекты, прынятыя за час дзейнасці апошняга склікання парламента, хібаў не мелі. Выступоўца нагадаў прысутным вытрымкі з паслання кіраўніка дзяржавы, агучанага ў красавіку мінулага года, дзе гаварылася, што не варта зараджацца зудам заканатворчасці. Трэба адшліфаваць і дасвецці да розуму ўвесь той пласт, што ўжо ёсць сёння, звярнуўшыся да пільнога ўвагу на эканамічныя пытанні. База створана, яна павінна працаваць.

— Вы ўсе людзі вопытныя, не горш за мяне ведаеце наша грамадства. Ці можа яно быць крывадушным? — запытаў у прысутных Смірнов. — Адкуль жа ў нас бяруцца мільёны і мільёны паршульнікаў адміністрацыйнага заканадаўства? Вы ведаеце, колькі ў нас у сярэднім за год прыцягваюцца да адміністрацыйнага адказнасці? Па некалькі мільёнаў чалавек! Няўжо асноўная маса нашых людзей паршульнікаў? Не можа такога быць. Значыць, нешта з заканадаўствам — ці яно занадта жорсткае, ці занадта мяккае, ці занадта адназначнае? Не можа такога быць. Значыць, нешта ў адміністрацыйна-заканадаўства ў нас занадта жорсткае. Хоць апошнім часам шмат што змянілася, тым не менш, яшчэ ёсць над чым працаваць.

Як паведаміў старшыня Пастаяннай камісіі, 2 чэрвеня 2009 года Генеральны пракурор Рэспублікі Беларусь напісаў ліст кіраўніку дзяржавы, дзе ў аб'ёмнаму выглядзе назваў усё недахопы, якія бы

Каб зняць праблему з аплатай за паліў, лепш усталяваць вадамер

У газеце з 20 жніўня 2009 года было напісана, што аплата за ваду на паліў агарода бярыцца ў перыяд з 15 мая па 31 ліпеня, а ў нас бярыць з 1 мая па 1 верасня. Дождж ці сонечна, усё адно бярыць плату за цэлы месяц. Так атрымалася, што мы не змаглі летам усталяваць вадамер. І цяпер яго няма, хоць ён куплены ўжо: муж знаходзіўся ў бальніцы, перанёс аперацыю, далі II групу інваліднасці. У нас вада праведзена ў дом, але перш чым паставіць вадамер, я хачу б зрабіць каналізацыю, паставіць мыйку. Летам было шмат працы і я завезла ў РУП ЖКГ даведку, што мы паліваем не ўсе соткі, а менш, што жыццё два чалавекі, а не тры, як было раней. Дык за ваду на паліў усё адно налічылі болей...

Ганна Фёдарыўна АЛЬХОВІК, вёска Правыя Масты Мастоўскага раёна

У адказ на рэдакцыйны запят на сутнасці пытання чытачкі Мастоўскага РУП ЖКГ паведаміла, што з заўнячай дагавор на водазабеспячэнне быў заключаны 14 лістапада 2002 года. «Пункт 2.1 якога сведчыць, што абанент абавязаны ў першую чаргу усталяваць неабходныя прыборы ўліку расхода вады для разлікаў за адпущаную ваду. У выпадку адсутнасці прыбору ўліку расхода вады, згодна з пунктам 2.8 вышэйназванага дагавора, аплата праводзіцца за спажытую ваду згодна з нормамі водаспажывання, зацверджанымі дадаткам да раэцэпна Гродзенскага аблвыканкама № 84 ад 22.02.2000 года. Па вышэйназваным дагаворы ад 14 лістапада 2002 года, паліваваная плошча складае 796 квадратных метраў, а прапанічных чалавек трое, згодна з чым і праводзілася налічэнне за водазабеспячэнне. З 30 верасня 2004 года налічэнне вялося на падставе прадстаўленай з сельскага Савета даведкі на паліваваную плошчу ў памеры 100 квадратных метраў. Грамадзянкі Г.Ф. Альховік 21 жніўня 2009 года была пададзена даведка: паліваваная плошча 50 квадратных метраў і два прапанічны чалавекі. Згодна з ёй, налічэнне за водазабеспячэнне будзе праводзіцца і сёлета — у выпадку неўсталявання прыбору ўліку расхода вады.

Нормы водпуску вады на вядзене грамадзянамі асабістай падсобнай гаспадаркі зацверджаны пастановай Савета Міністраў Беларускай ССР № 315 ад 28.08.1980 года, а менавіта: на паліў аднаго квадратнага метра прыходзіла ўдзелна частка — 5 літраў вады за кожны дзень паліваванага сезона на працягу 78 календарных дзён. Грамадзянкі Г.Ф. Альховік у 2009 годзе за паліў агарода было выстаўлена за 61 паліваваны дзень, што на 17 дзён менш, чым у вышэйназванай пастанове Савета Міністраў.

Ільгота за спажытую ваду даецца спажывачам, што маюць I, II групы інваліднасці, калі сумесна з імі не прахвіваюць працаздольныя члены сям’і».

Напрыканцы ў адказе паведамыцца, што ў выпадку нягэды з такім раэцэпна яно можна быць абскарджана ва ўпраўленні жыллёва-камунальнай гаспадаркі Гродзенскага аблвыканкама або ў судзе Мастоўскага раёна.

Здаець усё ж наўрад ці, а вось правая агульняў неўдакладнасці сям’і гэтыя факты дакладна з’яўляюцца. Напрыклад, ёсць шмат людзей, якія абсалютна не зацікаўлены ў дзееч, не гатовы браць на сябе адказнасць. Хоць часцей бывае, што ў пары не гатовы да дзіці мужчына, які не толькі не дапамагае, але яшчэ і папракае ў тым, што яму пачалі ўдзяляць менш увагі. Мужчына адчувае сябе падманутым, выкірыстаным у нейкім сэнсе. Ён жаніцца, каб быць галоўным і на гэтай жанчыны, каб яна пастаянна давала яму разуменьне, які ён класны хлопец, а тут...

— **Адночы гэта прывядзе да разрыву?**
— Калі жанчына не знойдзец ў сабе сілаў, цярыліваці і мужнасці усё ж такі ўдзяляць увагу мужу. У адваротны выпадку мужчына спачатку знойдзе сабе палюбоўніцу, а потым яго можа і сысці да яе.

— **Вертагодна, ля мужчынскай здары ёсць і іншыя падставы?**
— Здрада ўнікае ў двух выпадках: калі жанчына «адыходзіць» ад любога віду кантактавання, а яна гэта патрэбна, або калі яму не патрэбна, а яна «шчэміцца», навязваецца.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**
— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

Псіхалогія

для ўсіх

БЫВАЙ, ШЛЮБ!

Беларускія мамкі выхоўваюць не мужоў, а... сыночкаў

Святлана БАРЫСЕНКА

ЗАСТАЕЦЦА ўсё менш момантаў, якія ўтрымліваюць людзей у шлюбе. Зацікаўленасць у сям’і імкліва падае. Шмат у якіх краінах для забяспечанай праслойкі грамадства ўжо характэрны проста партнёрска адносіны. Тым не менш, сям’і усё яшчэ пакуць ствароўца. І... распадаюцца. Пра шлюб і яго разбурэнне па-беларуску расказвае спецыяльны псіхолог Вольга АНДРЭЕВА.

— **А якія сцэнарыі скасавання шлюбю характэрны для беларускіх сям’яў?**

— Варта прызначыць, што інаватава «ва ўсім» беларускія мамкі. Вось у тутаўшай матулі ёсць Сыночка, і ў адносінах да яго яна дэманструе поўную усёдазволанасць і гіперапеку. Такая мамула адсоўвае на задні план мужа-алкаголіка і факусуюцца на хлопчыку, паглынае яго сваёй любоўю. Тым самым мамі дае зразумець Сыночку, што той — першага гатунку, а жанчына заўсёды другога. Калі такі мужчына бярыць шлюб, то задаволены ім бывае выключна пры падобным раскладзе. Калі ж яго выбараніца не даць яму зразумець, што ён першага гатунку, ён знойдзец сабе здольна гэта зрабіць. Такая пастка выхавання будзе існаваць, пакуль у матулі не з’явіцца да сьняў сур’ёзна, аджываных іх узросту патрабавання. Пакуль жа мы бачым, як дарослы Сыночкі гатовыя апраўдаць любоўю сваю разбэшчанасць, дэманструюць адсутнасць усялякай адказнасці. Мамка усё да равала, няхай і жонка даруе.

— **Дзяўчаткі лепш у гэтым сэнсе выхоўваюцца?**

— На халь не. Дзяўчаткі навучаюцца абавязковай неабходнасці паспяхова выйсці замуж. А за каго? Сыночкі для гэтага не падыходзяць. Дзяўчына размалявае сябе як, выбачайце, еўрапейская прастытутка і кажа... вяршыні сваёй «кар’еры» — паспяховага замужжа.

— **А могуць у шлюб быць два чалавекі першага гатунку?**

— Толькі так і можа адбыцца нармальны шлюб! Або двое першага гатунку, або — другога. Партнёры ў шлюб павінны быць роўнымі адно аднаму — па розуму, эмацыянальнай спеласці і г.д.

— **Куды ж падысяла лідарства мужчынскіх галавы сям’і?**

— Хто вам скажаў, што мужчына павінен быць галавой сям’і?! Па-першае, пакажыце мне такую сям’ю!.. Па-другое, я прыхільны партнёрскага шлюбю, дзе людзі паважваюць адно аднаго. Шлюб у гэтым сэнсе нічым не адрозніваецца ад бізнэсу. І там, і там мае месца працяглае прэкт, пабудаваны на ўзаемнай павазе. Інакш — барацьба, якая завяршаецца разрывам адносінаў...

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— Яны ёсць. А калі няма на гэтай тэрыторыі, значыць, трэба шукаць на іншых. Мая нядаўняя паездка па Францыі дзавольна пабачыць беларускіх жанчын у любым кутку гэтай краіны. Яны нядрэнна жывуць у шлюбях, некаторыя выхоўваюць па двое-трое дзяцей і працуюць. Чым больш паспяхова там шлюб, тым больш фінансава самастойная жанчына. У Еўропе нельга быць фінансава залежным. Тады ты ніхто.

— **Асабіста я бачу тулік, бо не назіраю вакол партнёраў, пра якіх вы кажаце...**

— **Але ж бывае, калі жанчыны «з гразі» выйшлі замуж «у князі»?**

— За мжой «у князі» ніяк не атрымаецца. Той, хто там князь, жэніцца на жанчыне свайго грамадзянска. Я сям’я, напрыклад, у адной французскай сям’і, дзе мужчына старэйшы за жанчыну на 25 гадоў. Зразумела, што такі саюз з французскай быў бы немагчымым. Тая адраваля 6 яго падалей. А так ён — разумны, падцігнуты, забяспечаны, а беларуска — маладая, нарадзіла яму дваіх дзяцей, хоць у ягоныя планы гэта не ўваходзіла. Француз было дастаткова дзяцей ад папярэдніх двух шлюбюў...

Нашы дзятчаты могуць шукаць партнёраў за мжой, але трэба вельмі добра фільтраваць, паколькі большасць з тых, хто там шукае сабе жонку аднолькава — канкрэтныя луберы. Трэба апасацца не толькі нейкіх погубавых праблем, але і...псіхаталогіі. Апошняя — не такая ўжо рэдкая з’ява, дэкары, і вельмі сур’ёзна падаста для скасавання шлюбю. Існуюць антысацыяльныя расстройствы асобы, што выражаецца ў глыбокай непавазе іншых. Такія людзі могуць быць агрэсіўнымі, запальчывымі, могуць часта страваць працу і абінававаць ва ўсіх нядуцах акружэння.

Ёсць і іншыя сур’ёзныя расстройствы — паталагічная рэаўнасць. Гэта ніколі не пра каханне! У лепшым выпадку ў раўніцку можа мець месца глыбокі нейроз, у астатніх — вялікая псіхіятрыя. Мая парада тут адназначная: калі чалавек яшчэ да шлюбю праявіў рэаўнасць, уцякайце.

— **Далусіць, я танцуу з іншым мужчынам. Як павінен павесці сябе правільны муж?**

— Спакойна. І гэта не будзе азначаць, што ён вас не кахае. Ён проста не бачыць суперніка. У яго усё ў парадку з самаацэнкай.

— **Найгоршая праява рэаўнасці — прымяненне сілы?**

— А ніццё, праверка мабільніка?.. Гэта — парушэнне межаў свабоды іншай асобы. Сам раўнівец наўрад ці здольны будзе справіцца з праблемай... Залатое правіла здаровай сям’і — звязца свой лёс са здаровым чалавекам.

— **У кожнага з партнёраў могуць быць, так бы мовіць, свае справы: аднаму трэба пайсці ў рэстаран на сустрэчу з аднакласнікамі, другому — з сябрамі на піва. Як у межах сям’і разруліць «асабістыя» справы?**

Вялікія канфлікты ў пары ўнікаюць на падставе таго, што партнёры не абмеркавалі правільна суіснавання ў шлюб. Часта людзі ідуць у шлюб не усведамляючы як свае ўласныя жаданні, так і жаданні партнёра. З іншага боку, многія ствараюць сям’ю з неабгрунтаванымі жаданнямі. Гэта калі жанчына выходзіць замуж і думае, што пакуль муж працуе, яна будзе цэлы дзень плаваць у басыне...

— **Ну, у нашым грамадстве па-ранейшаму лічыцца, што жанчына слабая, а мужчына — здабытчык...**

— Вы не заўважалі, што жанчыну хлабасць узгадваюць толькі калі жанчыну сла-

— **А дзе ўласна мужчынскія і ўласна жанчыны абавязкі?</**

УСЕ ХАКЕЙСТЫ, У ТЫМ ЛІКУ І КАМАНДЫ СУПЕРНІКАУ, РАЗУМЕЮЦЬ: НЕЛЬГА ГУЛЯЦЬ ГРУБА, ВЫСОКА ПАДЫМАЦЬ КЛЮШКУ, «ШТАМПАВАЦЬ» ДА БОРЦІКА. І ІМКНУЦЦА ГЭТАГА НЕ РАБІЦЬ, СТРОГА ЗАХОУВАЮЧЫ ПРЫНЦЫПЫ СПРАВЯДЛІВАЙ ГУЛЬНІ «ФЭЙР ПЛЭЙ».

алімпіец

ВЫПУСК № 1(3)

ГЭТА БУДЗЕ УЛЬТРАСУЧАСНЫ БУДУНАК, ТАКОЎ ШТАБ-КВАТЭРЫ НЯМА НІДЗЕ У СВЕЦЕ. ТАМ БУДЗЕ ВЯЛІЗНЫ ПРЭС-ЦЭНТР, КАНФЕРЭНЦ-ЗАЛА З ЧАТЫРМА КАБІНАМІ ДЛЯ СІНХРОННАГА ПЕРАКЛАДУ, МУЗЕЙ АЛІМПІЙСКОЙ СЛАВЫ, ПАМ'ЯТКАННІ ДЛЯ РАЗМ'ЯШЧЭННЯ ФЕДЭРАЦЫЙ...

Андрэй АСТАШЭВІЧ, лепшы бамбардзір хакейнай каманды Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь:

«У хакей гуляюць сапраўдныя мужчыны. Гэта дакладна»

Без сумненняў, асоба Андрэя АСТАШЭВІЧА ў спартыўных колах краіны асацыюецца пераважна з хакеістам, які знаходзіцца на першых ролях у хакейнай камандзе кіраўніка Беларускай дзяржавы. Пацярджаннем таму можна лічыць апошні Калядны турнір, калі дружнына Аляксандра Лукашэнкі на адным дыханні выйграла неафіцыйны аматарскі чэмпіянат свету, а спадар Асташэвіч стаў найлепшым бамбардзірам, забіўшы ў вароты супернікаў шэсць шайбаў.

Праўда, хакейнага іпастава для Андрэя Уладзіміравіча — не адзіная «грамадская» нагрузка. Ён ужо амаль цэлую «пяцігодку» ўзначальвае алімпійска-спартыўны комплекс «Раўбічы», які традыцыйна з'яўляецца «кузняй кадраў» у плане падрыхтоўкі беларускіх алімпійцаў-зімнікаў да важных міжнародных стартаў.

Карэспандэнт «Звезды» сустракаецца з найлепшым хакеістам прэзідэнцкай каманды.

— Андрэй Уладзіміравіч, сумяшчаць пасаду кіраўніка спарткомплексу і быць пастаянна ў выдатнай спартыўнай форме — гэта складана?

— Як я вяду думаче? Вядома ж, не проста. Хоць, што датычыцца добрай фізічнай падрыхтоўкі, то мне не прыякнае: як-нік, а ў свой час быў у Службе бяспекі Прэзідэнта, пасля чаго ў 2004 годзе быў прызначаны дырэктарам АСК «Раўбічы».

— Для вас гэта было нечаканасцю? Усё ж быць кіраўніком-гаспадарнікам і займацца ахай найвышэйшых дзяржаўных асобаў — гэта дзве вялікія ролі?

— Згодзен з вамі, хоць у кожнага чалавека рана ці позна паўстае пытанне пераходу на іншую працу, часам зусім іншага кірунку. І тады тым сам павінен зрабіць выбар: рабіць гэта ці не рабіць.

— Паўна, што ў вас былі задаткі эканаміста, бухгалтара, менаджера?

— Не буду выхваляцца, што я адразу сюды прыйшоў і быў на ўсё рукі майстар. Не мой гэта прыдумана, што чалавек вучыць час, колкі жыве — чалавек вучыцца. Таму і мне даводзілася асэнсавуваць многае, адкрываць для сябе шмат чаго новага, знаходзіць з людзьмі агульную мову. Прызнаюся, што зрабіць гэта ўдалося пасляхова. Праз год майго кіравання спарткомплекс «Раўбічы», які дагэтуль быў у вялікіх дагах, не толькі выйшаў на нуль у разрэзе «дабеты-крэдыту», але і пачаў зарабляць грошы на сваё існаванне, плаціць падаткі ў бюджэт. Адным словам, паўнацэнна развівацца.

— Вашы надбаразлічліцы могуць сказаць: спадар Асташэвіч варты толькі папарсіць на хакейнай пляцоўцы ў Аляксандра Рыгоравіча сотню-другую мільянаў рублёў з дзяржбюджэту, каб падтрымліваць усю гаспадарку на належным узроўні?

— Не выключана, што такія меркаванні могуць быць, бо сілком рот нікому не закрышы. Тым не менш, спяшаюся расчараваць такіх «нагаворшыкаў»: ніколі не карыстаўся такімі метадамі і не выкарыстоўваў даверлівых адносін кіраўніка дзяржавы для вырашэння нейкіх асаблівых пытанняў. Усё пазіўнае, што адбываецца ў спарткомплексе «Раўбічы», робіцца не за бюджэтныя грошы, а за кошт кваліфікаванай гаспадарчай дзейнасці і замежных інвестыцый.

— Андрэй Уладзіміравіч, калі не супраць, вернемся да хакея...

— Калі ласка. Мы з'яўляемся куратарамі нацыянальнай юнацкай зборнай Беларусі па хакеі (да 18 гадоў), якую, можна сказаць, пэсцім і клопацімся аб ёй дзесяці гадамі на міжнароднай арэне.

— А што датычыцца вашага ўдзелу ў хакейнай камандзе Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь? Як вы туды трапілі?

— Тады дзевяціцца перагарнуў старонкі майёй біяграфіі. Да службы ў Савецкай Арміі, на якую быў прызначаны ў 1989 годзе і праходзіў у Германіі, займаўся хакеем усю імя. Пасля звольнення ў запас наступіў і вучыўся ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры, не забываючы пры гэтым пра актыўную фізічную падрыхтоўку, у тым ліку і з клошайка на льдавой пляцоўцы.

— Вы быццам бы адчувалі, што хакейныя навыкі воль-воль спатрэбіцца?

— Скажаць, што я буду ў найбліжэйшай будучыні на першых ролях у камандзе Прэзідэнта, значыць, зманіць. Бо, па-першае, яна ўтварылася толькі ў 1997 годзе.

— Так, мне не давялося стаяць. Напэўна, дзякуючы таму іміджу, які на мінулай Алімпіядзе ў Пекіне стварыла Іна Жукава.

— Як выступаць у кампаніі знакамітых расіянак — прызнаных прым суветнай мастацкай гімнастыкі?

— Мы стараемся ад іх не адставаць. Мы ж не змагаемся на дыване ў літаральным сэнсе слова. Проста выходзіць і выконваеш сваю праграму. Усе бачачы, што ты зрабіла, — страціла прадмет аб'екта.

— Аўтарытэт расіянак не цісне?

— Усе мы ў аднолькавых умовах на спортыўных і ў кожнай з нас, нават у алімпійскай чэмпіёнкі, ёсць права на памылку. Твая задача — не карыстацца гэтым правам.

— Колькі часу ў дзень трэба праводзіць

Па-другое, гэтая арганізацыя — не прахадны двор. Тым не менш, мне, можна сказаць, пашанцавала. Я адразу замацаваўся ў аснове.

— Якія-небудзь асаблівыя тэсты неабходна праходзіць для «прапіскі» ў прэзідэнцкай камандзе?

— Паўтаруся, ты не павінен быць чалавекам «з вуліцы». Па-другое, ведаць хакей і мець адпаведную фізічную форму — у абавязковым парадку, бо за адзін матч гулец можа «пахудзец» на 1,5-2 кг. Згадзіцца, што гэта даволі істотнае ўзрушэнне для арганізма.

— Андрэй Уладзіміравіч, зразумела, што гуляць побач з Аляксандрам Лукашэнкам — гэта не толькі ганар, але і вялікая адказнасць. Не даць суперніку магчымасці нанесці траўму першай асобе дзяржавы, не залуціць выпадкова ў яго шайбай, аддачы перадачу, у рэшце рэшт, падвыграць...

— Падыграць можна, толькі не блытаць гэта з нейкім падхалімажам. Аляксандр Рыгоравіч не церпіць такога. Безумоўна, усё гульцы, у тым ліку і каманды супернікаў, разумеюць: нельга гуляць груба, высокая падмыцаю, «штампаваць» да борціка. І імкнучы гэтага не рабіць, строга захоўваючы прынцыпы справядлівай гульні «Фэйр Плей».

Тым не менш, не будзем забываць, што хакей — гэта гульня для сапраўдных мужчын, і тут усялякае можа здарыцца. Мне, напрыклад, на пачатку выступлення ў камандзе Прэзідэнта разы тры давялося накладваць швы на розныя часткі цела. Нічога — вытрымаў. Зрэшты, гэтыя траўмы шмат у чым былі абумоўленыя тым, што хакеісты ў нейкай ступені былі «сырымі», удасканальвалі сваё майстэрства і фізічную форму. Цяпер можна сказаць, што гэта ўжо прайздзеіны этап. І я магу вядзе паказачы прыклад сваім двум сынам, якія актыўна займаюцца хакеем.

— Андрэй Уладзіміравіч, тое, што вы шмат забіваеце супернікам гадоў і сталі найлепшым бамбардзірам апошняга Каляднага турніру на Прызы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — чым можна патлумачыць?

— Не ведаю. Мабыць тым, што ў мяне ёсць добрая хакейная навыкі, хоць самым вопытным сябе не называю, бо ў камандзе Прэзідэнта выступаюць многія гідзкія нацыянальнай зборнай Беларусі — Захарыя, Цыплакоў, Андрэеўскі, Бекбулатаў, Яркоў і іншыя. Магчыма, у мяне больш, чым у іншых, развілося гэтае пачуццё. У людзям выпадку я не магу ставіць сваё бамбардзірства толькі ў асабістую заслугу. Хакей — гэта ішч і калектыўная гульня, дзе для дасягнення стаючыха выніку кожны з гульцоў прыкладае максімум намаганняў. Таму мае поспехі — гэта ўдача ўсёй каманды.

ДА ПАЧАТКУ ЗІМОВЫХ АЛІМПІЙСКИХ ГУЛЬНЯЎ У КАНАДСКІХ ВАНКУВЕРЫ ЗАСТАЕЦА КРЫХУ БОЛЬШ ЗА 20 ДЗЕН. Наколькі гатовыя да найважнейшых стартаў чатырохгоддзя беларускія алімпійцы? Абмеркаванне гэтых пытанняў, а таксама шэрагу іншых, у якіх адлюстроўваецца жыццё айчынных спорту, прысвечаны сённяшні, ужо другі, спецыяльны гасцяні якога сталі вядомыя ў краіне дзеячы спорту і алімпійскага руху.

ТАЛІСМАНЫ АЛІМПІЙСКИХ ГУЛЬНЯЎ-2010 У ВАНКУВЕРЫ

Птушка-гром Снежны чалавек Марскі мядзведзь

ВІЦЯБЧАНІ У «СУПЕРЛАТО» ВЫЙГРАЎ МІЛЬЯРД!

Валікія грошы — на разумныя мэты!

Міністр спорту і турызму Рэспублікі Беларусь Алег КАЧАН (у цэнтры), начальнік рэкламна-інфармацыйнага аддзела РУП «Нацыянальнай спартыўнай латарэі» Алякс ЛУГАЎЦОВА жадаючы ўдачы наваспечанаму ўладальніку мільярда рублёў.

Кажды, што ў спорце шанце мацнейшым. А каму ўмяхаецца фартуна ў латарэі «Суперлато»? Спецыялісты сцвярджаюць, што птушка ўдачы за хвост, а з ёй і каштоўны прыз альбо значную грашовую суму, зловіць любы чалавек, які набыве латарэйны білетчык. Прыкладаў таму шмат.

Гэтымі днямі ў Міністэрстве спорту і турызму Рэспублікі Беларусь адбылося ўшанаванне пераможцы Беларускай нацыянальнай спартыўнай латарэі «Суперлато» віцябчаніна Васіля Германенкі, які выйграў 1 мільярд рублёў. Вынішваў ішчасліўчым міністр спорту і турызму Рэспублікі Беларусь Алег Качан. Ва ўрачыстай прамоле Алег Леанідавіч пажадаў яму, каб гэтыя грошы прынеслі ўдальніку толькі ўдачу і расходаліся разумна і на добрыя справы.

У сваю чаргу Васіль Пятровіч не толькі пажадаў усім жыхарам краіны «гуляць і выйграваць», але падмацаваў свае словы рэальнымі справамі ў разрэзе пажаданню кіраўніка спартыўна-турысцкага ведамства рэспублікі. Уладальнік суперпрыза 10 мільянаў рублёў і жывацісую карціну ў якасці дарабачнай дапамогі перадаў Спецыялізаванаму дому дзіцяці г. Віцебска. Акрамя таго ішч адна карціна з выявай Божай маці і 10 мільянаў рублёў былі даравааны храму Уваскросення Хрыстова г. Віцебска, за што атрымаў ад настаячэйша храма абраз Прывсятой Багародзіцы.

Арганізатары ж латарэі ў якасці сімвала ўдачы і латарэі «Суперлато» падарылі пераможцу жывую залатую рыбку.

Яраслаў БАРЫЧКА, генеральны дырэктар Нацыянальнага алімпійскага камітэта Рэспублікі Беларусь:

«Аналагаў нашай будучай штаб-кватэры ў свеце пакуль няма»

Нацыянальны алімпійскі камітэт, які цяпер размяшчаецца ў былым будынку Інстытута фізкультуры, вядзе будаўніцтва ўласнай штаб-кватэры. Гэта будзе сучасны будынак адметнага дызайну і асаблівага камфорту, які дазволіць прымаць на самым высокім узроўні міжнародна дэлегацыі. З'яўленне штаб-кватэры будзе вельмі дарэчы — наша краіна падала заяўку на правядзенне ў Беларусі ў 2013 годзе пасяджэння выканкама еўрапейскіх алімпійскіх камітэтаў. Як ідзе будаўніцтва і якія спадзяванні звязаныя з новай штаб-кватэрай, расказаў генеральны дырэктар Нацыянальнага алімпійскага камітэта Рэспублікі Беларусь Яраслаў Барычка.

— Яраслаў Міхайлавіч, на якім этапе зараз будаўніцтва штаб-кватэры Нацыянальнага алімпійскага камітэта?

— Нацыянальны алімпійскі камітэт, які выконвае функцыі заказчыка, сумесна з падрадкамі ЗАТ «Прамбуд» дзёны ў дзень рэалізуе графік будаўніцтва. Гэты графік распрацаваны Міністэрствам архітэктуры і будаўніцтва і зацверджаны Саветам Міністраў. Інстытут «Белдзяржпраект» выконвае ўсе работы па паралельным праектаванню. Банк Мясквы, які выступае інвестарам гэтага аб'екта, выконвае графік фінансавання. Графік будаўніцтва і графік фінансавання ў нас цалкам супадаюць, і работы ідуць поўным ходам.

— У якім стане зараз будучая штаб-кватэра?

— Работы па фундаменту ідуць да завяршэння. Закладзена свайнае поле, ідзе ўвяска канструктараў, і мы набліжаемся да ўзрунню першага паверха. Паралельна са штаб-кватэрай мы будзем гасцінчыны комплекс. Штаб-кватэра крыху апрадэжвае гасцінчыны комплекс, бо з яе мы пачалі, і гэта адбываецца тэхналогія будаўніцтва. Там капеца катлаван. У нас няма ніякіх пытанняў, якія б тармазілі будаўніцтва. Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва на чале з начальнікам штаба, намеснікам міністра Анатолем Нічкасам, кожную сераду праводзяць планеркі непасрэдна на пляцоўцы. Гэта вельмі эфектыўная форма кіравання, бо на пляцоўцы збіраюцца ўсе: і праекціроўшчыкі, і будаўнікі, і заказчык, і субпадрадчык, і зелянібуд, і санітарныя і водаахоўныя службы.

— Што будзе ўяўляць сабой будынак?

— Гэта будзе ультрасучасны будынак, такой штаб-кватэры няма нідзе ў свеце. Там будзе вялізны прэс-цэнтр, канферэнц-зала з чатырма кабінатамі для сінхронага перакладу, музей Алімпійскай славы, памяшканні для размяшчэння федэрацыі па відах спорту, рэспубліканскіх асацыяцый і саюзаў. Гэта будзе вельмі зручна. Сёння федэрацыі раскіданы па ўсім горадзе, а яны ж фундамент Нацыянальнага алімпійскага камітэта. Так нашата эручнай каардынаваць іх працу.

— Колькі федэрацый размесціцца ў вашай штаб-кватэры?

— Мы плануем размясціць усе федэрацыі па зімовых і летніх алімпійскіх відах спорту. Побач будзе асобны будынак федэрацыі хакея.

— Вольгі якіх краін вы вывучалі?

— Зусім нядаўна нашы архітэктары і генпадрадчыкі пабывалі ў Парыжы. Там увялі сваю штаб-кватэру чатыры гады таму. Палкі прадэманстравалі нашым спецыялістам усю тэхналогію будаўніцтва, пачынаючы ад асцяжнага праекта. Хоць польскі будынак крыху саступае нашаму. Аналагаў нашай будучай штаб-кватэры пакуль у свеце няма. Тая ж Расія размясціла Нацыянальны алімпійскі камітэт на Лужніцкай набярэжнай. Гэта быў будынак Дзяржкамспорта СССР, які будаваўся да Алімпіяды-80, —

Так будзе выглядаць новая штаб-кватэра НАК.

НАША КРАІНА ЗНОЎ СТАНЕ ХАКЕЙНАЙ

Напярэдадні ЧС-2014 Мінск прыме «Турнір 6 нацый»

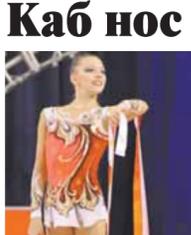
Сёлета Беларусь прыме чэмпіянат свету па хакеі з шайбай сярэдніаў (да 18 гадоў) у наймацнейшым дывізіёне. Ён пройдзе з 13 па 23 каставіку ў Мінску і Барыску. Ліччыць адны значныя міжнародныя спаборніцтвы сярэдніаў (да 18 гадоў) у Мінску. На іх прыеддуць каманды ЗША, Расіі, Фінляндыі, Швецыі і Чэхіі. Паўднёвыя ідуць у Палацы спорту і на «Мінск-арэне». Галоўны трэнер юніёрскай зборнай Беларусі Уладзімір Сафонаў, які летам вярнуўся ў Беларусь і пачаў працаваць з камандай, расказаў, як ідзе падрыхтоўка беларусцаў да гэтых турніраў.

Наша каманда правяла чатыры зборы, на якіх трэнерскі штаб прагледзеў усё магчымыя кандыдатаў. Першы збор завяршыўся выездам у Омск, дзе беларусы паспрабавалі свае сілы ў кампаніі наймацнейшых расійскіх каманд гэтага ўзросту — казанскага «Ак Барса» і омскага «Авангарда», чалійскага «Трактара», уфійскага «Салавата Юлаева», яраслаўскага «Лакаматыва». Згульшшы з усімі супернікамі, беларусы праігралі толькі ў адным матчы. На наступным зборы ў Пінску каманда сустракалася з больш сур'ёзнымі супернікамі — зборнымі Германіі, Швейцарыі і Даніі, і заняла 3-е месца. Прайграўшы славацкі і немцаў. Затым падарожжа ў Уладзіміра Сафонава правалі тры спарынгі з зборнай Латвіі, якая таксама выступае ў наймацнейшым дывізіёне, два з якіх выйгралі. Апошняя спробы сілаў стаў выезд у расійскую сталіцу, дзе наша каманда, на жаль, саступіла «Атланту» і «Крылам Саветаў».

Падчас збору Уладзіміра Сафонава ўдалося прагледзець больш за 30 нападочных і больш за 20 абаронцаў.

Матэрыялы спецыяльна падрыхтавалі Уладзімір ЗДАНОВІЧ, Пётр РАБУХІН, Алена АУЧЫНІКАВА.

Меліта СТАНЮТА, надзея айчынай мастацкай гімнастыкі: «Пасля медаля трэнеры сталі больш строгімі. Каб нос не задзірала»

16-гадовая беларуская гімнастка Меліта Станюта сёлета літаральна уваралася ў эліту суветнай мастацкай гімнастыкі. Нягледзячы на юны ўзрост і меркаванне, што ў гэтым відзе спорту за медалём лобарці вартасці трэба пастаяць у чарзе, беларуска прывезла з чэмпіянату свету «бронзу». Той факт, што судзіць зьярнулі ўвагу на маладую беларускую гімнастку і паставілі яе ў адзін шэраг з прымамі суветнай гімнастыкі расіянкамі Яўгеніяй Канаевай і Дар'яй Кандакавай, не можа нас не радаваць. Зьярнулі ўвагу на Меліту і айчыныя спартыўныя журналісты, якія ўключылі яе ў дзясятку лепшых спартсменаў 2009 года.

— Меліта, ты адна з нямногіх, каму ўдалося абвергнуць распусьсуджанае меркаванне, што ў мастацкай гімнастыцы за медалём трэба пастаяць у чарзе...

— Так, мне не давялося стаяць. Напэўна, дзякуючы таму іміджу, які на мінулай Алімпіядзе ў Пекіне стварыла Іна Жукава.

— Як выступаць у кампаніі знакамітых расіянак — прызнаных прым суветнай мастацкай гімнастыкі?

— Мы стараемся ад іх не адставаць. Мы ж не змагаемся на дыване ў літаральным сэнсе слова. Проста выходзіць і выконваеш сваю праграму. Усе бачачы, што ты зрабіла, — страціла прадмет аб'екта.

— Аўтарытэт расіянак не цісне?

— Усе мы ў аднолькавых умовах на спортыўных і ў кожнай з нас, нават у алімпійскай чэмпіёнкі, ёсць права на памылку. Твая задача — не карыстацца гэтым правам.

— Колькі часу ў дзень трэба праводзіць

у зале, каб мець магчымасць прэтэндаваць на медалі?

— Калі няма школы, я транзірую гадзіна па восем-дзевяць, з 8 да 13 і потым з 16 да 20. Я прыязвічалася, і мне складана ўявіць, чым быў бы заняты мой час, калі б у мяне не было гімнастыкі. Пачала займацца з трох гадоў, так што ў зале я ўжо трынаццаць гадоў.

— Якой была твая рэакцыя на сёлетні першы сур'ёзны поспех?

— Вельмі спакойнай. На чэмпіянате свету я не разлічвала ні на што. Шакаравалі мяне мае першыя медалі: я паехала на Гран-пры ў Маскву і калі ў Расіі мяне паставілі побач з алімпійскай чэмпіёнкай і іншымі зоркамі, гэта быў шок. Там я на фіналы нават не разлічвала. Ну, магчыма, у адзін з фінальных трапілі. Але мне казалі, што я ў чатырох фіналах! Гэта было дзіўна. І потым медаль — гэта быў шок!

— Пасля такога поспеху стаўленне да цябе ў камандзе змянілася?

— Трэнеры сталі больш строгімі — каб нос не задзірала.

— Вельмі люблю чытаць, прачытала і «Гары Потэр» і «Сумеркі». Але часцей прыходзіцца аддаваць перавагу школьнай праграме. Нягледзячы на тое, што я вучуся ў спецыялізаванай, «спартыўнай» школе, не ўсе наставнікі ідуць насустрач. Праўда, у школе ў мяне ніколі праблем не было, асабліва з гуманітарнымі прадметамі. Мовы мне даюцца даволі проста, я вывучаю англіійскую і французскую. Вельмі дапамагае і ў аэрапорце, і за мяжой.

— Лічыла, колкіх краін ужо аб'ездзіла?

— Вельмі часта краіны паўтараюцца — Францыя, Партугалія, Іспанія і шмат-шмат разоў Італія. А так падабаецца мне Славацыя і Амерыка.

— У якіх спаборніцтвах сёлета ўбачыць цябе прыхільнікі?

— Гэта этапы Кубка свету, адзін з якіх пройдзе летам у Мінску. А таксама чэмпіянат Еўропы ў Германіі, і чэмпіянат свету ў Расіі.

Але прабаўла тут, можна сказаць, ні пры чым. Мае бацькі паглядзелі фільм з Ірынай Алфэравай «Любыяны лісты з падэкстама», там галоўную геранію звалі Меліцкіна. Ва ўсялякім разе, мне расказваеце гэту версію.

— Усё ж такі такое супадзенне накладвае дадаткова адказнасць?

— Напэўна, не. Калі б іграла ў тэатры, тады мне было б складана — маглі б сказаць, што мяне «па бласе» ўзялі. А так гэта ж спорт. Тым больш, што мае пакаленне прабаўло амаль не ведае. Толькі бабулі ў дыспансеры спартыўнай медыцыны заўсёды пытаюць «Гэта ты ўнучка Меліты Станюты?» — «Не, я праўнічка».

— Чым яшчэ яго займаеш?

— Вельмі люблю чытаць, прачытала і «Гары Потэр» і «Сумеркі». Але часцей прыходзіцца аддаваць перавагу школьнай праграме. Нягледзячы на тое, што я вучуся ў спецыялізаванай, «спартыўнай» школе, не ўсе наставнікі ідуць насустрач. Праўда, у школе ў мяне ніколі праблем не было, асабліва з гуманітарнымі прадметамі. Мовы мне даюцца даволі проста, я вывучаю англіійскую і французскую. Вельмі дапамагае і ў аэрапорце, і за мяжой.

— Чаму банк абраў для гэтага менавіта вас?

— Тут я магу толькі здагадавацца. Карткавы кірунак пачаў развівацца ў Беларусі толькі 15 гадоў таму. Сёння, напэўна, пластыкавая картка знаёмая ўсім, і многія не ўяўляюць без яе жыцця. Вынікі нашай працы былі ацэнены плацежнай сістэмай Visa, а мяне, як кіраўніка гэтага кіру

Элоўніца

ПРАПАНОВА распачае новую рубрыку, якая была б прысвечана беларускай мове, не раз выказвалася нашымі чытачамі. Мы ламалі галовы над тым, з якога яна павінна быць, і раптам — званочак у «Звязду» ад нашай чытачкі з Рагачоўскага раёна **Софіі КУСЯНКОВАЙ**. Жанчына расказала пра сваю вёсачку, якая заўсёды вылучалася асаблівым каларытам, адметнай гаворкай і жыхарамі, якія ўмеюць дабівацца свайго.

— Часам я прачытаю ў «Звяздзе», якое старое беларускае слоўца, і адразу ў памяці ўсплывае, што раней яго казалі. І так ад яго хораша становіцца, так цёпла, — заўважыла Соф'я Парфірэўна і пачала ўгадаваць тыя словы ды выразы, што хадзілі ў іх вёсачцы. Ды такія тралныя, такія жывыя. А галоўнае — нашы, беларускія. Як іх сёння не хапае людзям, якія вырасталі сярод іх! А тым больш не хапае сучаснай гарадской моладзі, якая наогул не была з імі знаёмай, жыве на чужых заморскіх афарызмах, а так прагне сваіх. Навукоўцы зазначаюць, што самае страшнае, калі знікае мова, — не тое, што страчваюцца словы, а што знікае адпаведны спосаб мыслення, які характэрны для пэўнага народа.

За гутаркай у нас нарадзілася ідэя: а ці не паспрабаваць «Звяздзе» і яе чытачам узяцца за новую справу — выратаванне слоў, выразыў, прымавак, прыпевак, якія, калі сёння мы не ўгадаем пра іх, могуць сысці ў нябыт. Давайце выцягваем іх з успамінаў, збіраць па ўсіх кутках Беларусі, і выстаўляць на старонках нашай газеты. Можна, якія прыйдуцца даспадобы тым, хто іх раней не ведаў, аздобіць сучаснае маўленне. А раптам у нас атрымаецца ўбываць у іх новае жыццё, і яны пойдучы завабюць не толькі Беларусі, а выйдучы і за яе межы. Памятаеце, наша «бываюць здаровы, жывіце багата» гучала на ўвесь былы Саюз. Даражэнныя чытачы, мы чакаем ад вас адпаведны з адметнымі, прыхваанымі ў нашай памяці беларускімі слоўцамі. Словамі, якія грэюць. Якія жывяць. Якія адлюстроўваюць непаўторную душу беларускага народа.

СЛОВЫ ЗАБЫТЫЯ?

Соф'я Кусянкава даспала ў рэдакцыю вялікімі моўны скарб — больш за сотню (!) слоў і выразыў. Я селая за вялікімі слоўнічымі фразеалагізмаў у двух тамах (дзе, дарчыні, утварыліваецца іх каля 7 тысяч) і пачала там шукаць выразы, якія дасланы нашай чытачцы. Мніх і з іх там не было. Далей з лістом Соф'і Парфірэўны я накіравалася ў Інстытут мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук да супрацоўніка аддзела дыялекталогіі і лінгвагеаграфіі **Вераікі КУРЦОВАЙ**, якая падказала, якія з гэтых слоў і выразыў часцей сустракаюцца ў гаворцы людзей, а якія радкія. Паглядаючы: колькі тут прыгожых, сакаўных, багатых па значэнні слоў, а якія тралныя выразыў!

Мясечка — *месяц*. Слова ўтворана па мадэль назойнікў жаночанаго роду. Такі падзел па родах, часам вельмі спецыфічны, сустракаецца ў розных раёнах Беларусі (тут і далей у дужках даюцца каментары да асобных слоў і словазлучэнняў).

Вылодзец — *павыгважэц*. Шырокаявядомае. У атрымае гэтага слова ляжыць «лодзь, лодзь». Такі дзяслоўны сведчыць пра высокі патэнцыял нашай мовы.

Юшчыца — *замітусіца*. Вельмі старое слова з багатым адценнем, так гавораць пра чалавека, які імкнецца ўсё хутчэй зрабіць і пры гэтым вельмі стамляецца, напружваецца, мае псіхалагічны дыскамфорт.

Мітульмі — *умомант, хутка*. Вельмі добрая форма, якая перадае дыялектына асаблівасці.

Рымстваца — *капрызіц*, *псіхавац*. У беларускай яшчэ ёсць слова «рымзаць», абодва яны — найстаражытнейшыя ўтварэнні.

Тарнаваца — *вельмі неспакойна, узрушана паводзіць сябе*. **Адчураца** — *адмовіцца*. У нас ёсць словы, «чур», «чур». Апошняя ўзнікла ў выніку ўласцівага беларускай мове цокання, калі ч ператварыцца ў ч, чур — найстаражытнейшыя выклічнікі.

Ухліпцаца — *уталіцца, увязнуць у багню*. У беларускай мове яшчэ ёсць таксама старое слова, якое адхлупіць. Напрыклад, кажуць «адхлупілі шпалеры ад сценкі», значыць, адшлі.

Падзярэча — *здэрга*. Тыповая мадэль ўтварэння, гэта ўласна беларускае слова, ўтворанае ад «падрацца». У беларускай мове вялі-

кае дзеяцца гаварыць — *ухліпаецца ад гаворкі*. Мясовае, адметнае.

Атрымаць ад Бога высвятка — *нарвацца на грубасць*. З мясцовых, тралныя.

Такую жыжу дома віжу — *простая ежа*. Добра, ёмка сказана, значыць, без сала і без мяса.

Носіцца як чорт з вожагам — *з навязлівай ідэяй, нейкай рэччу*. Цяпер больш пашыраны выраз «як чорт з казлікам», у мясцовым варыянце — «вожаг» (ручка ў вільках, якімі дастаюць з печы гаршчкі) — гэта, відаць, больш старое бачанне свету.

Хоць вочы пранесці — *некуды схадзіць*; *уласнае Соф'і Кусянкавай*. Вельмі добра.

У кожнай хаце па печы — *свой парадак, скарэты*. Можна аднесці да ліку рэгіянальных адметнасцяў.

Ніжэй змешчаны выразы, якія часцей сустракаюцца на тэрыторыі Беларусі:

Часцей дыхання — *часта нешта ўгадаваць*.

Языка, языка — ці не чорт цябе зыча — *пра нешта, што казалі недарэчы*.

На валас не заснула — *ніколькі, зусім не заснула*.

Загарнуць (нешта) як нямецкае сала — *загарнуць вельмі добра*.

З перабары — адны аборы — *кажуць, калі чалавек нешта ці некага доўга выбірае*.

Не куюцца, а плешчацца — *не ладзіцца, не выходзіць так, як трэба*.

Папнік Божа — *павалюся (у слоўніку ёсць «пусці павалюся») — нядобра, без ахвоты і старання рабіць і працаваць*.

За вадою, як за бядою — *немагчымасьць хуткай дапамогі, літаральна: жыць на розных берагах ракі*.

Абысці сем сёл і панскі двор — *абысці многа*.

Ты на гару, а чорт за нагу — *перашкоды ў нечым*.

— Многія словы чалавеку могуць падавацца арыгінальнымі, а насамрэч у беларускай мове куды больш таго, што яднае, чым таго, што раз'ядноўвае. У адным і тым жа фразеалагізме ў розных раёнах можа памяняцца толькі нейкае слова. Многія з прыказак, прымавак ужо занатаваныя. Разам з тым насамрэч захаваўся ўнікальныя рэчы, якія характэрныя для некаторай мясцовасці. Да сярэдзіны 70-х гадоў усё насельніцтва было фактычна вясковая, яна натуральна стварала на хадзі, жыло гэтым, шмат гараджан, якія выйшлі з сельскага камунікатыўнага асяроддзя, памятае, які гаварылі іх бацькі, дзяды. Гэта ўласна нацыянальная жывая моватворчая стыхія, пачутая вамі, падслуханая, гэта словы, якія маюць права на існаванне. Пшысьце, будзем збіраць іх, — заўважае Вераіка Курцова.

Зніцца — *прыняць залежны, бездапаможны выгляд*. Вельмі ёмістае па значэнні слова, «чаго ты ніціцца?» кажуць на чалавека вельмі коволага, якога так і хочацца пакараваць.

Мардавацца, петувацца — *вымотвацца, цяжка працуючы, высільвацца*. «Петувацца» шырока вядома ў гаворках беларускай мовы ў форме «петавачка».

Гужавы — *яблык ці плод, які зрабіўся мяккім*. Адметнае, цікавае слова.

Вужайкі — *паганяны грыбы*. Вядома на тэрыторыі Беларусі назва неядомых грыбоў.

Вомагам вылезе — *бокам вылезе*. Вельмі старое спалучэнне.

Гуртавое — *нічыё, быццам і тваё, бо ты частка гурту, але не тваё*.

Пусты квас — *неперспектыўная справа*. Судовы выраз.

Валіцца ў вочы — *непавага, дакор ад людзей*. Адметнае.

Папрокуў грэць — *марна траціць цяplo*. Беларусы фразеалагізм, ёсць яшчэ ў Беларусі і такі: «Прышлі пакаравы — закрывай хлявы».

Вока ў кучы не было — *ноч не спаць*. Рэгіянальны фразеалагізм, падобны на значэнні да пашыранага «вачэй не заплюшчыла».

Фота Анатона КЛЕПІЧУКА

Як і слова *гаспадар*. Няхай слоўнік мне даруе, што скліпаю словы ў пары: *Гаспадар — гаспадару (яшчэ болей — гаспадарыць)*. *Хлопец з дзёўкай вечаруе — Вечар бавячы, чаруе*. *Словам шчырым*.

— *Сёння з'яўляюцца словы, створаныя ў новых умовах, пераважна творчымі людзьмі. Гэта вельмі добра, бо новыя сродкі, як і тое, што традыцыйна стваралася ў нацыянальным дыялектным асяроддзі, гэта ўласнае галоўнае: гнуткага патэнцыялу, які закладзены ў самой мове, — заўважае Вераіка Курцова.*

— *На новыя словы часам глядзіш і думаш, які правільны гаварыць: лідраваць ці лідравацца, але мова дазваляе выбраць абодва з гэтых формаў. Калі, я гавару «лідравацца», ў гэтым выпадку адлюстроўваю «дзекаванне» — найадметнейшым асаблівасцю беларускай мовы, калі абіраю «лідравацца», проста паўтараю цалкам слова і далучаю тыповы суфікс, як, напрыклад, у слове «зімаваць». Але якая з гэтых формаў прыжываецца, што стане нацыянальным здабыткам, узорам, залежыць толькі ад людзей, карыстальнікаў мовы. Людзі чуюць слова павольна і выбіраюць тую форму, якая для іх зручнейшая, і можа замацавацца той варыянт, які зусім не стасуецца менавіта з пачатковай формай, адпрознаецца, напрыклад, фанетычна.*

Некаторы час могуць існаваць *дзе канкурэнтныя формы, і гэта нармальна. Час пакажа, як за іх лепшая. Мы павінны ўсвядоміць, што мова дае сродкі, форма, якая атрымаецца з гэтых сродкаў, будзе жыць у тым варыянце, які абярэць людзі, а не які дасць сістэма.*

У нас ёсць «лягма», гэта слова замежнае, і там гучыць адметнае еўрапейскае «л», а беларусы завоілі яго з мяккім «л», так адаптавалі да сваёй фанетыкі, законаў мовы. Тое ж самае пры выбары: «камандзіроўка» ці «камандзіроўка». У беларускай мове ёсць закон дзекання, цекання, дзякуючы якому наша мова займае другое

месца ў Еўропе па сваёй мілагучнасці, мяккасці. Людзі абралі словы «камандзір», «камандзіроўка», якія ўвасабляюць нашу моўную спецыфіку. Але і слова «камандзіроўка» з'яўляецца невыпадкова, утворана на аналогіі: бо ў беларускай мове як нарматыўна адметнасьць асобныя запачытаны захоўваюць цвёрдыя «д», «т» (напрыклад, у слове «дырэктар»). Калі мы спрачаемся, што лепш: «выстава» ці «выстаўка», гэта суб'ектыўнае спрэчка, нормай стане тое, што абярэць людзі.

— *А што рабіць журналістам, настаўнікам, пісьменнікам, якім сёння трэба падаваць новыя словы? — Цікаўлюся ў Вераікі Мікалаеўны.*

— *Стварціць! Гэта будзе працаваць толькі на пашырэнне багаці нашай мовы. Любая мова мае найбагацейшы патэнцыял словаўтваральных сродкаў. Утварэнні адываюцца аўтаматычна па аналогіі, ёсць узор. Іншая рэч — нарматыўнае забеспячэнне. Час усё расставіць як мае быць, адно ўвоўдзіць у слоўнік, другое стане здабыткам часу.*

— *Немаўля, я тое, хто не размаўляе. Натуральна ўпісана: мы ж кажам пра маю істоту — цяля, дзіця. З любым запачычаннем трэба быць асцярожным. А там, дзе абсалютна празрыстае слова на аснове сваёй структуры, якое вельмі трална перадае функцыю, асаблівасць прадмета, аб'екта, панцыя, мы з радасцю будзем засвойваць, з цягам часу яны стане набыткам нашай моўнай сістэмы. Не чурайцеся свайго!*

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

можам, як са сваімі сродкамі, толькі калі яны прыжыліся на нашай тэрыторыі. Часам утвараць ад запачычаньня дзясловы складана. І што нам падаецца больш беларускім, залежыць ад нас, ад нашай памяці, бо яна аўтаматычна вышуквае са свайго багажу больш прыдатныя запачытаны захоўваюць цвёрдыя «д», «т» (напрыклад, у слове «дырэктар»). Калі мы спрачаемся, што лепш: «выстава» ці «выстаўка», гэта суб'ектыўнае спрэчка, нормай стане тое, што абярэць людзі.

— *А што рабіць журналістам, настаўнікам, пісьменнікам, якім сёння трэба падаваць новыя словы? — Цікаўлюся ў Вераікі Мікалаеўны.*

— *Стварціць! Гэта будзе працаваць толькі на пашырэнне багаці нашай мовы. Любая мова мае найбагацейшы патэнцыял словаўтваральных сродкаў. Утварэнні адываюцца аўтаматычна па аналогіі, ёсць узор. Іншая рэч — нарматыўнае забеспячэнне. Час усё расставіць як мае быць, адно ўвоўдзіць у слоўнік, другое стане здабыткам часу.*

— *Немаўля, я тое, хто не размаўляе. Натуральна ўпісана: мы ж кажам пра маю істоту — цяля, дзіця. З любым запачычаннем трэба быць асцярожным. А там, дзе абсалютна празрыстае слова на аснове сваёй структуры, якое вельмі трална перадае функцыю, асаблівасць прадмета, аб'екта, панцыя, мы з радасцю будзем засвойваць, з цягам часу яны стане набыткам нашай моўнай сістэмы. Не чурайцеся свайго!*

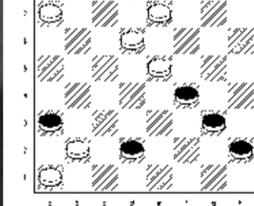
Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

ШАШКІ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Мікалая ГРУШЭЎСКАГА

БЕЗДАКОРНЫ ФІНАЛ

Ім завяршаецца бліц-5/2/6:

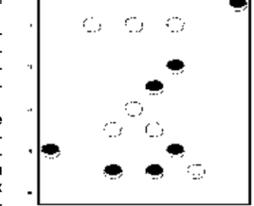
Белыя: а1, а7, b2, d6, e5, e7 (6). Чорныя: а3, d2, f4, g3, h2 (5). Выйгрышы.

Будзьце ўважлівымі: маецца падманлівы ўлад.

Тэрмін для адказаў традыцыйны — два тыдні. Накіроўвайце іх на адрас: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда», рубрыка «Шашкі».

АЎТАРСКІ-9

Яго працягвае заданне № 5 Уладзіміра Матуса (Масква):

Белыя: 7, 8, 9, 28, 32, 33, 44 (7). Чорныя: 5, 19, 24, 36, 39, 42, 43 (7). Перамога белых.

РЭСПУБЛІКАНСКІ-21

Ён з'яўляецца адкрытым і праводзіцца на складаным 100-клетчым мініяцюр. Кожны жадаючы можа даслаць дзве свае новыя задумкі. Судзіць конкурс — міжнародны громайстар, чэмпіён свету па

шашачнай кампазіцыі Уладзімір Матус. Для яшчэ пераможцаў ён падрыхтаваў прызы — сваю кнігу «Гранды России» (Москва, Графпрэсс, 2008). Тры прызы, акрамя таго, атрымаюць дыпломы ГА «Беларуская федэрацыя шашак». Вашы творы чакаем да 01.04.2010 г. на адрас рэдакцыі альбо на электронны адрас судзіў-каардынатара, мінскага майстра ФМЖД Віктара Шулгі: shulga@mail.ru.

А перамаглі ў конкурсе Іван Астроўскі, Уладзімір Бандарык, Аляксандр Белы, Аляксандр Янчук і Цімур Каркенаў, якія справавалі знайсці іншыя развізкі ў заданых №№ 3, 5 і 9. Яны выканалі альбо павердзілі норму першага спартыўнага разраду па шашках, а астатнія вышэй пералічаны ўдзельнікі — другая. Згодна з класіфікацыяй, заведжана Міністэрствам спорту і турызму Рэспублікі Беларусь, для выканання да гэта публікацыя з'яўляецца падставай, каб прысвоіць з'яўляюцца канкурсантам адпаведны разрады.

Лаўрэатаў конкурсу чакаюць сюрпрызы ад яго аўтара Пятра Шклубава — нацыянальнага майстра спорту з Наваполацка.

ПАД КОЛАМІ АЎТАМАШЫН

На перакрываўны Партызанскага праспекта і вул. Крышчэва ў Брэсце 30-гадова жыхарка на аўтамашыне «Дэу Ланас» наеха на вучаніцу 11 класа, якая ішла па пешаходным пераходзе.

З пералам асновы чэрапа дзівучына даставілі ў бальніцу. А ў в. Манькавічы (Ганцавіцкі раён) і в. Яжэўка (Лунінецкі раён) пад коламі аўтамашын загінулі людзі. У першым выпадку — «Фальксваген» наехаў на 23-гадовага хлопца, які ляжаў на дарозе, а ў другім — веласіпедыст трапіў пад задняе кола «мазаўскага» прыцапа.

Сымон СБІСТУНОВІЧ.

Філіял «Цэнтр «Белтехинвентаризация»

Оценка оборудования и транспортных средств
Оценка недвижимости и сетей всех форм собственности
Проектирование вариантов раздела домов и земельных участков
Для всех форм собственности. Для любых целей

ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ СОБСТВЕННОСТИ 4 ФЕВРАЛЯ 2010 г.

№ лота	Наименование объекта	Начальная цена продажи, бел. руб.	Сумма задатка, бел. руб.
1	Производственное помещение общей площадью 89,5 м²	35 789 085	3 500 000
2	Помещение многофункциональное общей площадью 339,5 м²	135 758 597	13 500 000
3	Производственное помещение общей площадью 134,9 м²	53 943 548	5 400 000
4	Производственное помещение общей площадью 146,8 м²	58 702 097	5 800 000
5	Складское помещение общей площадью 206,8 м²	82 694 780	8 200 000
6	Производственное помещение общей площадью 66,4 м²	26 551 902	2 600 000

Помещения расположены в одномэтажном кирпичном здании.

Адрес объектов: г. Гомель, ул. Добрушская, 51. Продавец имущества: Комиссия по работе с имуществом, образованным в доход государства при администрации Новобелицкого района. Цели указаны без НДС.

Срок подачи заявления До 17.00 3 февраля 2010 г., по адресу: г. Гомель, ул. Красноармейская, 34/а

Дата, время, место проведения аукциона 4 февраля 2010 г. в 11.00 по адресу: г. Гомель, ул. Красноармейская, 34/а

Номер р/с для перечисления залога Р/с 3012035310012 в филиале ОАО «БПС-БАНК» по Минской области, код 331, УНП 102353509

Условия продажи Без условий. Шаг аукционных торгов 5%, вознаграждение – 5%

Условия пользования Объекты продаются в собственность

Дополнительная информация по тел. (0232) 77 52 78, 77 52 87 (факс).

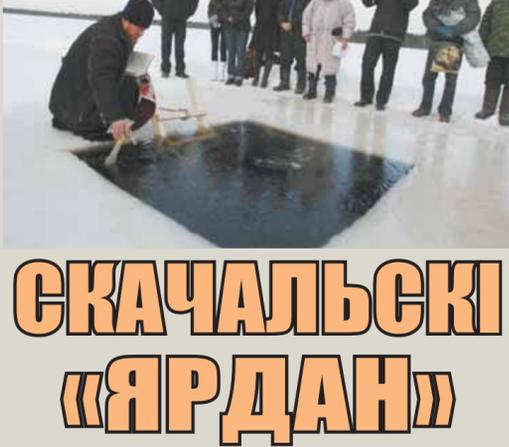
МИНСКИЙ РАЙОННЫЙ ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ 23 февраля 2010 г. ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ ГРАЖДАН РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ В МИНСКОМ РАЙОНЕ

	Лот 1	Лот 2	Лот 3	Лот 4	Лот 5	Лот 6	Лот 7	Лот 8	Лот 9	Лот 10
1 Адрес земельного участка	Шомыслицкий с/с, д. Прилуцкая Слобода	Шомыслицкий с/с, д. Антоновичи	Михановичский с/с, п. Михановичи	Боровлянский с/с, д. Дроздово, У-35	Боровлянский с/с, д. Дроздово, У-36	Боровлянский с/с, д. Дроздово, У-37				
2 Кадастровый номер	623688006601000405	623688006601000406	623688006601000407	623688006601000408	623688006601000409	623688006601000057	6236880066010001287	623688006601000814	623688006601000815	623688006601000816
3 Площадь земельного участка	0,1500 га	0,1547 га	0,1397 га	0,1492 га	0,1492 га	0,1508 га				
4 Целевое назначение	Для строительства и обслуживания жилого дома									
5 Расходы по подготовке документации (рублей)	511 340	511 340	511 340	511 340	511 340	503 370	600 670	1 320 260	1 320 260	1 320 260
6 Начальная цена земельного участка (рублей)	100 000 000	100 000 000	100 000 000	100 000 000	100 000 000	50 702 925	35 000 000	90 529 068	90 529 068	91 501 032
7 Задаток (рублей)	9 900 000	9 900 000	9 900 000	9 900 000	9 900 000	5 000 000	3 400 000	9 000 000	9 000 000	9 000 000

	Лот 11	Лот 12	Лот 13	Лот 14	Лот 15	Лот 16	Лот 17	Лот 18	Лот 19	Лот 20
1 Адрес земельного участка	Боровлянский с/с, д. Дроздово, У-38	Боровлянский с/с, д. Дроздово, У-31	Боровлянский с/с, д. Дроздово, У-32	Боровлянский с/с, д. Дроздово, У-33	Боровлянский с/с, д. Дроздово					

Фотарэпартаж

СКАЧАЛЬСКИ «ЯРДАН»

На Скачальскіх возерах вада густа-карычневая, я моцны чай. Але чыстая і здарвая. Таму што вакол сцяна лесу і тысячагадовая балоты. Нельга сказаць, што сёння гэта дзікі і некрутанты куток прыроды. Бо ахвотны адпачыць тут улётку хапае. Ды што казаць пра лета, калі нават зімою прыязджаюць купацца. Напрыклад, 19 студзеня, у дзень праваслаўнага праображэння Гасподняга, амаль дзесяць гадоў запар на возеры збіраюцца тыя, хто прагне гаючай моцы «хрышчэнскай» вады.

«Гэта наш «Ярдан», — кажа настацель вёскі Залужжа Старадарожскага раёна і палкавога храма Аляксандра Неўскага айцец Аляксандр Пігаль. Ён ідзе да падрыхтаванай за гадзіну палонкі і пачынае малітва над вадою. Вокіл яго дзясяткі і два людзей у розным адзенні, але найбольш у вайсковай камуфляжнай форме. Апусціўшы ў ваду крыж, святар звяртаецца з нагаданнем, што без чырэй вёры агунаўне ў асвечаную палонку будзе не больш, чым звычайнае маржаванне. Без каманды (але як па камандзе) скінуўшы бушлаты, нацельнікі, нагавіцы і валенкі, мужчыны спяшаюцца да лесвіцы. Ніводнага, хто б адмовіўся ці занепакоіўся. Неверагодная ўпэўненасць і жалезная вытрымка. Але паспрабуй захапіцца, калі нават жанчыны дэманструюць сапраўдную моц свайго цела і духу. Як правіла, ніякіх захваральных пасля гэтага дня не бывае. Са слоў намесніка камандзіра па ідэалагічнай працы падпалкоўніка Аляксандра Фякселя даведваюся, што на Скачальскі «Ярдан» прыехалі вайскоўцы 8-га палка радыёаіцыйнай, хімічнай і бялагічнай абароны і дзвюх рамонтных баз. Яны заўсёды дапамагаюць святару арганізаваць належныя ўмовы і бласкву ў час водных працэдур. Айцец Аляксандр надае гэтай падзеі яшчэ глыбейшы сэнс. Стала традыцыя пасля ачужэння ў лісьце возера грацца ошкар. Запальваюцца вогнішчы, у кіпень кладзецца рыба і адпаведны гаспадарчы набор для паўнаважнай стравы. Гэтым разам юшка была з сома. Што можа быць больш рамантычным у беларускі пяцнаццацігадоўны мароз на заснежаным хваёвым беразе, дзе водар дыму і святло ўсмешкаў? Нават мясцовы жыхар-пенсіянер Франц Сянькоўскі, бадай адзін, хто не мае ніякага даўняння да арміі, не можа дазволіць сабе прагнараваць «Ярдан» з юшкай.

Анатоль КЛЯШЧУК, фота аўтара. Старадарожскі раён.

Сёння

Месяц
Першая квадра 23 студзеня.
Месяц у зор'і Авена.

Імяніны
Пр. Васілісы, Антона, Віктара, Георгія, Емяльяна, Іпы, Міхайла, Рыгора, Сідара.
К. Агнешкі, Інэсы, Аўгуста, Людвіка, Яраслава.

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дзень
Мінск	8.13	16.29	8.16
Віцебск	8.09	16.13	8.04
Магілёў	8.03	16.19	8.16
Гомель	7.53	16.23	8.30
Брэст	8.27	16.45	8.18
Брэст	8.21	16.53	8.32

Фота Мары Жылінскай.

Надвор'е на заўтра

Геомагнітны ўзрушэнні

Горад	Тэмпература	Умова надвор'я
Віцебск	-20...-18°C	Сонечна
Мінск	-18...-17°C	Сонечна
Магілёў	-21...-19°C	Сонечна
Брэст	-17...-15°C	Сонечна
Гомель	-19...-17°C	Сонечна
Варшава	-14...-12°C	Сонечна
Вільнюс	-16...-14°C	Сонечна
Кіев	-18...-16°C	Сонечна
Масква	-16...-14°C	Сонечна
Рыга	-15...-13°C	Сонечна
С-Пецярбург	-15...-13°C	Сонечна

Абзначэнні: — німа прыкметных геомагнітных узрушэнняў; — невялікія геомагнітныя узрушэнні; — слабая геомагнітная бура

Выставы
КАРАЛЕВЫ КВЕТАК

На вуліцы трашчаць маразы, а ў Магілёўскай выставачнай зале — трапічны сад. На выставе «Свет архідаў» экзатычныя фарбы раслін падкрэсліваюць снежныя пейзажы за вялікімі вокнамі залы.

Архідаў прывёз з Тайланда віцебскі прадпрыемальнік Аляксей Базылеўскі. На выставе — 67 кветак розных відаў, неверагодных форм і фарбаў.

Архідаў пераконваюць усіх, што самы таленавіты мастак — гэта прырода, — лічыць дырэктар выставачнай залы Ніна Падольская.

Яна некалькі гадоў таму набыла сваю першую архідаю — гэта быў белы фаленопіс, адзін з самых распаўсюджаных і эфектных відаў. Да гэтага часу аматарка кветак Ніна Антонаўна сумнявалася, якія віды для трапічных раслін, але высветлілася, што архідаў — адны з самых непатрабавальных кветак, якія цудоўна растуць і доўга цвітуць у звычайнай кватэры. Цяпер сваім захваленнем архідаўмі супрацоўніцы выставачнай залы дзеліцца з усімі магілёўцамі.

Аксамітныя кветкі — ад цёмна-фіялетавых да празрыста-ружовых і вясельна-белых. Вытанчаныя, пшчотныя, ганарлівыя гронкі. На выставе ёсць архідаў нават з кветкамі салатавага колеру!

Безумоўна каралева выставы — архідаў ванда «Блакiтны чуд». Для яе не патрэбна зямля: яна расце ў высокай шклянцы колбе. Павеатраныя карані, зялёнае лісце і бела-блакітныя, нібыта мармуровыя кветкі.

Архідаў парэаўноўваюць з асколкамі вясёлкі, каштоўнымі камянямі. З імі звязаны таямніцы і легенды. Напрыклад, яшчэ да нашай эры кітайскі імператар, які вельмі любіў нашчадка, паводле парады доктара паставіў у пакой сваёй жонкі архідаю цымбідыум. Хутка расліна дала 13 стрэлкаў з кветкамі, а імператрыца нарадзіла сына — першага з 13. Відзец, з гэтага часу архідаў сталі вядомыя як дзейсны сродак ад бяспаддзя.

Сакавітыя і вялікія гэтага расліны сталі крыніцай для натхнення рэжысёраў фільмаў жахаў, дзе драпежныя архідаў ядучы не толькі насякомых (як гэта сапраўды робяць некаторыя вельмі экзатычныя віды), але таксама і больш вялікіх істотаў.

Аднак у Магілёве выстаўлены не толькі абсалютна бяспечныя, але і прыстасаваны да нашага хатняга клімату архідаў. Па заканчэнні выставы іх можна набыць, і большасць з кветак жа заамоўлены з самых першых дзён. Кошт — ад 25 да 300 тысяч рублёў. Больш за іншыя каштае Ванда, аднак і за гэтай трапічнай прыгажуні ўжо выстраілася чарга. Інтэрэс аматараў архідаў выклікаюць і тым, што некаторыя з відаў, прадэманстраваных на выставе, ніколі не традыцыйна ў мясцовых кветкавых крамах.

Дарчы, адзін з відаў архідаў з дробнымі бардовымі кветкамі неверагодна пахне: некаторым падаюцца гіяцынты, іншым — цюльпаны, трэцім — мёд і, увогуле, вясна. Прыгожая выстава архідаў у Магілёве нібыта нагадвае: нягледзячы на суровую зіму — вясна будзе, і яна ўжо блізка.

Ілона ІВАНОВА.

Крынічка
«Цыкла тут з лесу невялічка Травай заросшая крынічка» Якуб КОЛАС.

Ваш кветнік

У час адлігі і калі інтэнсіўна пачынае раставаць снег, правярайце, ці не затопляе талая вада дэкарэтыўныя расліны, інакш яны могуць выпараць. Пракапайце ў снезе канаўкі, каб сцякала вада. Калі снег зусім сядзе, вобод пасадкаў флуксаў, касачоў, дэльфініумаў і іншых шматгадовых культур раскладзіце перагной, здробнены торф, кампост, лісты дрэў, якія перапрацілі за зіму. Гэтыя ж матэрыялы (мульча) карысна раскідваць вобод кустоў, уздоўж жывой агароджы. Рыжля арганічная мульча засцеража паверхню глебы ад хуткага перасыхання, забяспечыць расліны дадатковымі пажыўнымі рэчывамі, а летам у гарачае надвор'е абароніць карані раслін ад перагрэву.

Кароткая парода

На пасадках цыбульных — цюльпанаў, нарцысаў — па снезе рассыпаць маचавіну (20—30 г на 1 кв. м) і хлорысты калій (15—20 г). Гэта асабліва неабходна зрабіць, калі ўвосень не былі ўнесены мінеральныя ўгнаенні.

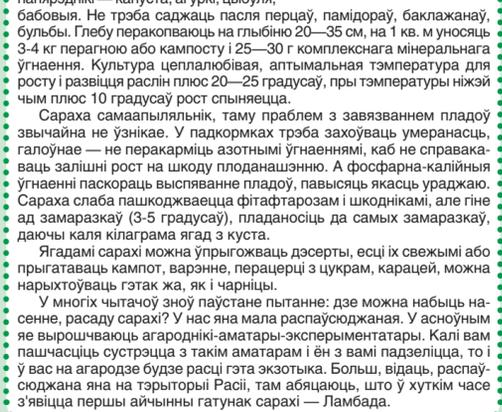
Сваячка памідора — сараха (Працяг. Пачатак у нумары за 14 студзеня.)

Сям'я паслянавак налічвае каля 1700 відаў. Між тым на сваіх агародах мы вырошчваем з паслянавак толькі бульбу, тамат, баклажан ды перац. У нас жа размова пра расліну з сям'і паслянавак толькі са смакам ягады чарніцы. Ныважна, што час збору ягад чарніцы доволі кароткі, такім чынам некаторыя агароднікі вырашылі падоўжыць гэты час, пасадзіўшы ў сваім агародзе сараху — расліну са смакам чарніцы. Вырошчваюць яе рэкамендуецца праз расаду, аналагічна памідорам. Расліна любіць лёгкія, урадлівыя супясчаныя і сугліністыя глебы. Лепшыя папярэднікі — капуста, агуркі, цыбуля, бабовыя. Не трэба саджаць пасля перцаў, памідораў, баклажанаў, бульбы. Глебу перакопваюць на глыбіню 20—35 см, на 1 кв. м уносяць 3-4 кг перагною або кампосту і 25—30 г комплекснага мінеральнага ўгнаення. Культура цэпалінавага, аптымальная тэмпература для росту і развіцця раслін плюс 20—25 градусаў, пры тэмпературы ніжэй шчыльнасць плюс 10 градусаў рост спыняецца.

Сараха самазьялішчкая, таму праблем з завязваннем плодуў звычайна не ўнікае. У падкорках трэба захоўваць умеранасць, гадоўнае — не перакорміць азотнымі ўгнаеннямі, каб не справакаваць залішні рост на шкоду плоданашэнню. А фосфарна-калійныя ўгнаенні паскоряць высыпанне плодуў, павялічваюць якасць ураджаю. Сараха слаба пашкоджуецца фітафтарозам і шкіднікамі, але гле ад замаразку (3-5 градусаў), пладанасць да самох замаразак, даючы каля кілаграма ягад з куста.

Ягады сарахі можна ўпрыгожваць дэсерты, есці іх свежымі або прыгатаваць кампот, варэнне, перацерці з цукрам, карачей, можна нарыхтоўваць гэтак жа, як і чарніцы.

У многіх чытачоў зноў паўстане пытанне: дзе можна набыць насенне, расаду сарахі? У нас яна мала распаўсюджаная. У асноўным яе вырошчваюць агароднікі-аматары-эксперыментальныя. Калі вам пашчасціць сустрэцца з такім аматарам і ён з вамі падзеліцца, то і ў вас на агародзе будзе расці гэта экзотыка. Больш, відаць, распаўсюджана яна на тэрыторыі Расіі, там аб'яцваюць, што ў хуткім часе з'явіцца першы айчыны гатунак сарахі — Ламбада.

Модная расліна — фуксія

Гэта пакаёвая расліна цікавіць шмат якіх аматараў хатняга кветкаводства. Яе яркія кветкі-ліхтаркі — белыя, ружовыя, фіялетавыя — доволі прыгожа выглядаюць у сучасным інтэр'еры.

Першыя фуксіі былі завезены ў Еўропу з Паўднёвай Амерыкі яшчэ ў пачатку XIX стагоддзя, дзе іх вырошчвалі як дэкарэтыўныя расліны. А сваю назву яны атрымалі ў гонар нямецкага ўрача і батаніка Леанарда Фукаса.

Цяпер у калекцыях батанічных садоў і ў кветкавод-аматараў сустракаецца каля 2000 розных гатункаў фуксіі гібриднай. Цікава фуксія з красавіка да кастрычніка.

Расліна гэта непатрабавальная, але на яркім сонцы таксама як і ў цені, цвіце слаба. А воль паўцені — менавіта тое, што ёй трэба. Лепш за ўсё фуксію адлучае сябе на ўсходніх альбо заходніх вокнах. Аптымальная тэмпература для яе пасяховага вырошчвання летам 18—20, зімой — 10—12 градусаў. Летам фуксію шчодр акаваўваю, пастаянна апырскваюць і кожны тыдзень падкармливаюць пачарзе поўным мінеральным ўгнаеннем (2-3 г на 1 л) і настоём гноёвай жывкі (1:10). Перад падкормкай расліну моцна паліваюць. А воль зімой паліваюць умерана і не апырскваюць.

Кожны год ранней вясной фуксію трэба перасаджваць у вазон большага памеру, започынаючы свежай глебай. Пасля перасадкі галінкі

коратка абразаюць, каб стымуляваць рост новых парасткаў, на якіх з'яўляюцца кветкі.

У час цвіцення аберагайце фуксію ад скразнякоў і ні ў яким разе не перасоўвайце і не паварочвайце вазон з раслінай, інакш бутоны кветкі ападуць.

Размнажаюць фуксію вясной і летам зялёнымі чаранкамі, а таксама адроснікамі. На чаранкі бяруць верхняквыя парасткі даўжынёй 5-8 см, з 3-4 міжвузламі, якія доволі хутка (за два тыдні) абкарыяюць у ваду, у вытэчнай сумесі торфу і ясыку альбо ў звычайнай зямлі пад шклом. Затым чаранкі высаджваюць у невялікія вазоны і ставяць на светлае акно. У адзін вазон можна пасадзіць некалькі раслін розных гатункаў.

Апошнім часам пасляхам карыстаецца штамбавай форма фуксіі — у выглядзе дрэўца. Атрымаць яе проста. Спачатку выбіраюць моцны чаранок з мнствам карэньчыкаў. Па меры росту з расліны пастаянна выдалюць бакавыя парасткі, пакуль яна не дасягне пажаданай вышыні. На верхавіцы пакаюць 56 бакавых парасткаў, з якіх і ўтвараецца «крона». Лісты, якія з'яўляюцца на асноўнай сцябліне, выдаляюць, а верхнія парасткі прышчэпкаюць, не даючы ім перарастаць. Стволік да яго поўнага адраўнення лепш прымацаваць да калка.

Цяжкасці, якія могуць сустрэцца пры вы-

Запросіце ў агарод лебяду

Шмат стагоддзяў лебяды была асноўнай салатнай культурай. Яе як агародную расліну вырошчвалі ў Старажытнай Грэцыі і Рыме, потым сталі культываваць у Заходняй Еўропе і Паўночнай Амерыцы.

А вось цяпер насельніцтва з недаверам ставіцца да гэтай расліны, а дарэмна. Лісце лебяды змяшчае бялок, вітамін С, караціноіды, а таксама тлушч, клетчатку, мінеральныя солі. Выкарыстоўваюць лісты трэба да цвіцення, калі яны маладыя, сакавітыя, без горьчых.

Лебяды — унікальная расліна. Яна стойка адхіляе ўсе атмасферныя забруджванні. Калі галінку лебяды апалясваюць вадою, вада застаецца паранейшым чыстым.

Для кулінарнага развядзення найбольш прыважана лебяды Агародная жоўтая, але ёсць яшчэ вельмі дэкарэтыўная з базавай афарбоўкай. Насенне можна сеець некалькі разоў за лета, а для ранневясновага выкарыстання насенне высяваюць позна ўвосень у ацёджэную зямлю, або ранней вясной

прама ў гразь. Лебяды любіць ваду, у сухое надвор'е лісце грубе.

Салата з лебяды

150 г лебяды, 30 г шчаўя, 30 г дэртэрга хрэну, 1 ст. лыжка алею, 1-2 бульбыны, 1 яйка, воцат, соль.

Лебяды і шчаўе добра прамяць і апусціць у кіпені на 1-2 хвіліны, дробна нашаткаваць, выкладзі на скрыльчкі халоднай адваранай бульбы, пасаліць, запраўць алеем, хронам, воцатам, упрыгожыць кавалачкамі варанага яйка.

Суп з лебяды

300 г лісця лебяды, 1 цыбуліна, 2 ст. лыжкі мукі, 50 г масла, 1/2 шклянкі прытушка, 800 мл вады ці бульёну, мята, соль.

Лебяды прамяць, перабары, апусціць на 2-3 хвіліны ў кіпені, даць вадае сцяць, дробна нарэзаць. Цыбулю нарэзаць, пасыпаць мукой, абсмажыць, змяшчаць з лебядой, абсмажыць вадой ці бульёнам, пасаліць і варыць, пакуль лісце лебяды не становіцца мяккім. На стол суп падаваць прыпрыўжым смятанай, крутым яйкам і зялёнаму прытушку.

Расада і пакаёвыя расліны

Міне некаторы час і трэба задумвацца пра расаду агародных культур: памідоры, перац, баклажаны і іншыя. Дзе выбраць месца для стаканчыкаў з раслінамі. Многія вырошчваюць расаду на пад-аконні разам з пакаёвымі раслінамі. Часцей за ўсё гэты суседства непажаданае, бо хваробы «скачучы» з пакаёвых раслін на здаровую расаду. Хоць, зрэшты, расада і сама — добры лекар. Але фітафторы і розных грыбкоў і яна баіцца. На ранніх стадыях «бляхучку» не відаць. Але з цягам часу культурныя расліны робяцца прыгнечанымі, назіраецца іх запаволенне развіцця.

Недахопы «агульнай кухні» праяўляюцца пасля высадкі расады на агародзе. Усё, што было падаўлена сухім паветрам кватэры, працягваюць і доволі ажыццёва, на грядцы. Расліны, якія пеццілі месяц, а то і больш, пакрыліся рознымі плямамі, пажоўклі, страцілі свой ранейшы бадзёры выгляд.

Таму мы раім не вырошчваць вазоны і расаду разам. А калі няма такой магчымасці размесціць іх на розных падаконнях, то працягваюць прапаратамі. Якіх ёсць такія хімічныя препараты, якія не вельмі шкодныя. Нагадаем, што добры вынік даюць фундазол і бардаская сумесь.

Адвяхнутою парочку развесці ў вадае не цэлкам, а толькі частку. Калі цэлая разводзіцца ў 10-літровым вядры, то чацвёртая частка — у 2,5 літра вады. Вокны закрываць паперай, паставіць скрынчэў з расадай і густа ручным высыліньнікам апрацаваць адзін бок расады, затым павярнуць і яшчэ раз апрацаваць. Паперу выкінуць. Бывае, вылучае нават адна апрацоўка. А дзве-тры даюць самы адметны вынік.

Прапараты, якія падрыхтавалі, мэтазгодна апрацаваць і пакаёвыя расліны. Вядома, выкарыстоўваць «ахоўныя» матэрыялы — паперу, пленку. А яшчэ лепш выносіць расліны на балкон, на вуліцу і апырскваць там.

Як толькі садзіце на пастаяннае месца паслянавак, апрацуюць іх, напрыклад, бардоскай вадкасцю. Тое ж самае зрабіць і з расадай, якую вы купілі. Яе правіла, яна найбольш раіцца ўжо начынена ўзбуджальнікамі розных хваробаў. Саставілі ўсё ў адно месца і добра апрацавалі.

Усе препараты, якія не выкарысталі, трымаць некалькі дзён дома нельга. Іх адразу зліць, напрыклад, у яму.

рошчванай фуксіі:

Верагодная прычына ападзення лістоў — цёплае сухое паветра. Час ад часу апырскваць лісты, у цёплае сухое паветра выстаўляюць расліну на адкрытае паветра. Ніжня лісты звычайна ападуць з-за таго, што расліну паліваюць недастаткова альбо ёй мала святла.

Калі ападуць бутоны, то, відаць, парушылі рэжым паліваў, тамака мала святла, занадта цёплае паветра, альбо вазон пераставілі ў іншае месца ці павярнулі.

Кароткі перыяд цвіцення можа быць ад таго, што змой расліна захоўваецца ў цёплым памяшканні, а яе моцна падкармливаюць і недастаткова паліваюць, або ёй не хапае святла ў перыяд росту.

Шкіднікі: у гарачай сухой атмасферы фуксія можа пашкоджуцца чырвоным паўцінным клешчавым і белакрылкам.

21 студзеня

1818 год — нарадзіўся Адам Карпавіч Кіркор, вядомы беларускі археолаг, этнограф, гісторык, публіцыст. Член-карэспандант Імператарскага археалагічнага таварыства, член Рускага географічнага таварыства. Акадэміі навук у Кракаве. Вучыўся ў Магілёўскай і Віленскай гімназіях. У 1850-54 гадах — рэдактар «Памятнай кніжкі Віленскай губерні», у якой публікаваў свае працы па гісторыі і этнаграфіі Літвы і Беларусі. Правадзіў археалагічныя, этнаграфічныя, краязнаўчыя даследаванні ў Віленскай і Мінскай губернях; у Барысаўскай, Вілейскай, Віленскай, Лідскай, Мінскай, Навагрудскай, Ашмянскай паветах. Вывучыў больш 1000 курганоў. З'яўляўся членам Віленскай археалагічнай камісіі, захаваўшы Віленскага музея старажытнасцяў, якому перадаў сваю калекцыю археалагічных знаходак. Запісаў узоры вусна-пазятнак народнай творчасці, абрады, звычкі, гульні, танцы, народныя святы беларусыя. Аўтар даследаванняў «Рэшткі паганскіх абычаяў у Беларусі», «Пра этнаграфію між літоўскай і славянскай народнасцяў у Літве», «Этнаграфічны погляд на Віленскую губерню» і інш.

1506 год — утворана швейцарская армія Ватыкана — найстарэйшая армія ў свеце.

«Прырода кожнаму дала два вушы і адзін язык, каб гаварыць менавіта, чым слухаць».

Плутарх, грэчаскі філосаф і біограф.

Гульня ў жаніцьбу

Адметнай асаблівасцю святкавання Калядаў на Беларусі з'яўляецца гульня, якая атрымала назву «Жаніцьба Цярэшкі» (у некаторых месцах Магілёўшчыны яе называюць «Жаніцьба Бахіркі»). У большай ступені гэта гульня была папулярна сярод моладзі паўночнай і паўночна-заходняй тэрыторыі нашай краіны. Аднак некаторыя даследчыкі беларускай народнай творчасці небеспаспяхова называюць яе адметнай агульнанацыянальнай з'явай.

У тых вёсках, у якіх была карчма, ігрышчы праводзіліся менавіта ў ёй. Калі ж карчмы не было, моладзь збіралася ў доўгі зімовы вечар выкуляцца вялікую хату, у якой была добрая драўляная падлога. Хлопцы прасілі карчмарку прыгатаваць піва (зрэдку гарэлку для старэйшых удзельнікаў святачнага ігрышча), а дзяўчаты прыносілі кавалек сала, кілбасу, смажаніну, масла, сыр, яйкі, прыгатаваныя з восені спецыяльна для калядных гулянняў і вярчарк (папрадак, супрадак) арэхі.

Усе прысутныя дзяліліся на два шэрагі: хлопцы становіліся ўздоўж сцяны ад дзвярэй, а дзяўчаты размяшчаліся бліжэй да печы. З гэтага моманту пачыналася вяселле-гульня. З асяродка жанчын выбралі адну, найбольш ушліўную і рухавую, якую называлі сваёй маткаю. Перш-наперш яна выбрала паваду пива (зрэдку гарэлку), брала за руку аднаго з іх і праходзіла з ім па ўсёй лініі, выкручваючыся і прытанцоўваючы ў такт песні. Далей ганарова сватца выбрала адну з дзяўчат і аддавала яе кавалеру. Гэты абрад паўтараўся столькі разоў, пакуль кожны з прысутных удзельнікаў гульні не абярэ сваю пару.

Гульня заканчвалася далёка да поўнач, таму абраны хлопца абавязаны быў прынесці дзвючкі да дому. У жонкі не раз здаралася так, што пара, абраная ў час каляднай гульні, у рэшце рэшт стварала сапраўдную сям'ю. А бывала і так, што хлопца і дзвючыню ўступалі ў шлюб з іншымі, але ў вёсцы яшчэ доўга казалі пра іх як пра мужа і жонку.

Гульня была своеасаблівым індэкатарам выхаванасці чалавека, яго ўмення фаворызаваць сябе між людзей і паважліва ставацца да дзвючкі. Гульня ў пэўнай ступені правакавала малодца чалавека, спакнула яго, выпрабоўвала. Нехта мо выціць лішнюю чарку, пацярзе груба чаліцца да дзвючкі, кінуць брыдкае слова. Але пра ўсё гэта назаўтра ўжо ведала вёска. І наадварот, пра тых, хто паводзіў сябе прыстойна, з гонарам за свой род, умеў добра сцяваць і танчыць, гаварылі з павагай.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

Віншум з днём нараджэння Сяргея Канстанцінавіча ІЛЬОЧЫКА (в. Багдаўнаўка). Жадаем моцнага здароўя, бадзёрага настрою, шчасця.

З любюю жонка і дзеці.

Любую матулю і бабулю Лілію Уладзіміраўну ВАСІЛЕЎСКУЮ віншум з юбілеем.

Няхай для цябе раніца будзе добрай, дзень — вясёлым, а жыццё доўгім і шчаслівым!

Мы цябе моцна любім.

Дзеці, унукі, г. Салігорск.

Грошы, ды не тыя

У Баранавічах апераўіўнікі затрымалі дылера-кругел, які прыняў у якасці аплаты замежную валюту.

Жыхар горада за гульнявыя чэкі заплаціў у казіно 3 400 долараў. Справу будзе разглядаць суд.

Сымон СВІТУНОВІЧ.